«Народную Волю» выдаюць свабодныя журналісты для свабодных людзей.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 9 (4364)

1 лютага 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

БЕЗ РУЖОВЫХ АКУЛЯРАЎ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
спецыяльна для «Народнай Волі»

Б'юць рублём па дэмакратыі

Беларускія ўлады таксама вучацца. Раней на праявы вулічнай актыўнасці рэагавалі прымітыўна – забаронай ды дубінкай. Але ж цяпер з Захадам трэба наводзіць масты, і таму сталі дзейнічаць хітрэй. У прыватнасці, ахвотных мітынгаваць вырашана біць рублём.

Не, гаворка не пра штрафы за недазволеныя акцыі, хоць і гэта мера ў арсенале застаецца. Цяпер трэнд такі, што, маўляў, дазваляем, але ж заплаціце, панове актывісты, за сваё свята дэмакратыі па поўнай праграме.

З аднаго боку, прынялі змены ў закон аб масавых мерапрыемствах, каб пусціць пыл у вочы заходнікам. Што да вулічных акцый, то цяпер у нас, маўляў, заяўны прынцып, а не дазвольны (хоць па сутнасці мала што мяняецца).

З іншага боку, днямі Савет міністраў выдаў пастанову № 49 з расцэнкамі за такія мерапрыемствы. Раней падобныя рахункі маглі выстаўляць мясцовыя ўлады паводле свайго разумення. А цяпер усе тарыфы распісаны. І яны такія, што ў партыйных ды грамадскіх дзеячаў (а для многіх структур нават за офіс заплаціць – праблема) вочы на лоб палезлі.

Нават калі мяркуецца акцыя з удзелам да дзесяці чалавек, то трэба выкласці за адны толькі паслугі міліцыі тры базавыя велічыні – 76 з паловай рублёў. Калі ж удзельнікаў болей за тысячу, то давядзецца заплаціць органу ўнутраных спраў аж 250 базавых велічынь – гэта на сёння 6375 рублёў. Прычым калі хочаце зладзіць акцыю па-за межамі апрыёры вызначаных мясцовымі ўладамі месцаў, то сума памнажаецца на паўтара.

Такім чынам, мітынг ля сталічнага опернага тэатра, які апазіцыя хоча зладзіць на Дзень Волі, можа абысціся заяўнікам у суму пад дзесяць тысяч. Падобны няслабы рахунак могуць выкаціць і грамадскім актывістам, што мяркуюць арганізаваць 24 сакавіка свята ў гонар Дня Волі на мінскім стадыёне "Дынама".

І гэта плата толькі за ахову грамадскага парадку. А яшчэ ж арганізатары мусяць заключыць дамовы і з медыкамі, камунальнікамі.

Вось вам і Дзень Волі! Хочаце паказаць, якія вы незалежнікі – раскашэльвайцеся. Між тым акурат цяпер над незалежнасцю згусціліся хмары. Сам афіцыйны лідар прызнаў, што Масква дэ-факта патрабуе прадаць суверэнітэт за бочку нафты. І на гэтым фоне дзяржава лупіць грошы з актыўных грамадзян, што хочуць падкрэсліць сваю волю да абароны незалежнасці. Абсурд у квадраце!

Што ж да аховы грамадскага парадку, дзяжурства "хуткай дапамогі", падмятання вуліц, то на гэта і так ідуць нашы падаткі. Чаму з актыўных грамадзян збіраецца яшчэ і нейкі асобны аброк? І чаму гэта робіцца выбарачна? Наколькі мне вядома, праўладныя арганізацыі за свае вулічныя мерапрыемствы ні капейкі не плацяць. І нават заявак не падаюць. Ці не тая гэта формула, якую любіў дыктатар Франка: сябрам – усё, ворагам – закон?

Насамрэч подбіўка такога падыходу чытаецца лёгка. Спецыфіка беларускай палітычнай сістэмы такая, што ўлада страшэнна баіцца любой непадкантрольнай грамадскай актыўнасці, асабліва вулічнай. Так і мрояцца майданы, каляровыя рэвалюцыі. А тут насоўваюцца дзве выбарчыя кампаніі – парламенцкая ды прэзідэнцкая. Вялікае начальства перастрахоўваецца.

А паколькі біць дручкамі па галовах – не самая добрая ідэя ва ўмовах, калі дазарэзу трэба нармалізаваць адносіны з Еўрасаюзам, Штатамі, то вырашана біць актыўную частку грамадства рублём – грабежніцкім тарыфам на масавыя мерапрыемствы.

Прычым заходнікам гэта можна падаць як укараненне рынкавых падыходаў. Вы ж, маўляў, самі за рынак. Хай бы ж гэтак жвава ды крэатыўна айчыннае чынавенства ладзіла рынкавыя рэформы ў эканоміцы! Тут жа фактычна здзіраюць грошы за рэалізацыю канстытуцыйнага права. Гэтакая камерцыя на асноўным Законе.

Зрэшты, мяркую, што звышзадача ў гэтым выпадку нават не папоўніць бюджэты адпаведных структур, а здушыць грамадзянскую актыўнасць.

Засцярогі вертыкалі зразумелыя. Баяцца за свае крэслы. Але ж спадзеў, што пашэнціць разруляваць сітуацыю з Масквой "па паняццях", прывідны. Імперыя ёсць імперыя, яна будзе і надалей браць за гарляк. Мала не здасца нікому. І калі мы не хочам бяздарна прайграць Беларусь, то трэба ўмацоўваць слой актыўных, свядомых грамадзян.

Калі ж марнаваць рознымі інструментамі – і грубымі, і хітрымі – замацаваную ў 35-м артыкуле Канстытуцыі свабоду сходаў, мітынгаў, вулічных шэсцяў, то ў крытычнай сітуацыі народнае абурэнне можа проста сарваць накрыўку катла. Тады ўжо тым, хто хоча трымаць краіну пад каўпаком, давядзецца плаціць. Прычым па жорсткім тарыфе.

ЧУЛІ?

«Беларуснафта» зробіць зарадку электрамабіляў платнай

«Беларуснафта» з 2014 года зараджае электратранспарт бясплатна, у II квартале гэтага года плануе зрабіць зарадку платнай.

Кошт будзе складаць у межах 30 капеек за 1 кВт·г. Пры такім тарыфе кошт 100 кіламетраў дарогі пры расходзе 18 кВт·г складзе каля 5,4 рубля.

У СВЕЦЕ

Амерыка і Еўропа дапамагаюць венесуэльскаму апазіцыянеру выбіць крэсла з-пад Нікаласа Мадуры

Прэзідэнт ЗША Трамп падчас тэлефоннай размовы павіншаваў лідара апазіцыі Венесуэлы Хуана Гуайдо, які абвясціў сябе часовым кіраўніком краіны, з пачаткам прэзідэнцтва.

Законным прэзідэнтам Венесуэлы прызнаў Гуайдо і Еўрапейскі парламент.

КРЫМІНАЛ

За хабар 150 тысяч рублёў затрыманы гендырэктар «Віцебскмясамалпраму», яго былы намеснік і кіраўнік прыватнай кампаніі

Днямі ў Віцебску на тэрыторыі ААТ «Віцебскмясамалпрам» з удзелам АМАПу затрымлівалі кіраўніка акцыянернага таварыства, яго былога намесніка і кіраўніка адной з прыватных кампаній Віцебска, паведамілі TUT.BY крыніцы на прадпрыемстве. Падставай для затрымання, паводле іх слоў, стаў хабар у памеры каля 150 тысяч рублёў.

Гаворка ідзе пра 35-гадовага гендырэктара «Віцебскмясамалпраму» Валерыя Каспяровіча, яго былога першага намесніка 34-гадовага **Віктара Славецкага** і кіраўніка прыватнай кампаніі «Віцебскгандаль» **Міхаіла Славецкага.**

Доўгі час – каля 10 гадоў – Дзяржаўнае аб'яднанне «Віцебскі канцэрн "Мяса-малочныя прадукты» ўзначальваў Віктар Браніслававіч Славецкі. Улетку 2018 года ён сышоў з пасады. Зараз Віктар Браніслававіч з'яўляецца памочнікам генеральнага дырэктара ААТ «Віцебскмясамалпрам» Валерыя Каспяровіча.

Яго сын, 34-гадовы Віктар Віктаравіч Славецкі, нейкі час займаў пасаду першага намесніка генеральнага дырэктара «Віцебскмясамалпраму», з кастрычніка 2018 года афармлены як індывідуальны прадпрымальнік.

У чым падазраюць Каспяровіча і Славецкіх?

– Дзеянні службовых асоб прадпрыемства, якое з'яўляецца базавым лагістычным цэнтрам Дзяржаўнага аб'яднання «Віцебскі канцэрн «Мяса-малочныя прадукты», дазвалялі не толькі атрымліваць заработную плату і заахвочвальныя бонусы, якія ў разы перавышаюць сярэднія ў галіне па краіне, але і атрымліваць хабар ад прадстаўнікоў камерцыйных арганізацый-партнёраў. Выбудаваная схема заключалася ў прыцягненні да супрацоўніцтва суб'ектаў гаспадарання прыватнай формы ўласнасці для стварэння ланцужка неабгрунтаванага пасрэдніцтва пры закупцы тавараў для перапрацоўчых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў вобласці. У далейшым тавары пастаўляліся па завышаным кошце, што істотна адбівалася на сабекошце прадукцыі і канчатковай адпускной цане, – пракаментавалі ў УУС.

Усе трое затрыманы. Заведзена крымінальная справа за атрыманне хабару, фігурантам пагражае ад 5 да 15 гадоў калоніі.

РЭГІЁН

Факт вандалізму на яўрэйскіх могілках у Лідзе

З мемарыяльнага комплексу на брацкай магіле ў Лідзе, дзе пахаваны 6700 яўрэяў, якія былі расстраляны ў 1942 годзе, невядомыя вырвалі калітку.

Факт вандалізму ў Лідзе выявіў мясцовы пенсіянер Міхаіл Манскі. Ён распавёў "Народнай Волі", што ў мінулую нядзелю ў Міжнародны дзень памяці ахвяр Халакосту наведаў мемарыял і ўбачыў, што на агароджы выламана калітка.

"Я быў перад гэтым прыкладна паўмесяца таму, і ўсё тут было ў поўным парадку, – распавёў спадар Манскі. – Не магу ўявіць, хто гэта зрабіў. Нічога падобнага раней ніколі не было. Людзі ж павінны ведаць, што нельга рабаваць могілкі...".

Паводле слоў спадара Манскага, на гэтых могілках пахаваны 16 чалавек яго родных і блізкіх. Міхаіл Іванавіч распавёў "Народнай Волі", што кожны год 8 мая ў памяць аб расстраляных тут адбываецца жалобны мітынг, у якім бяруць удзел не толькі лідчане, а і людзі з розных рэгіёнаў свету, чые родныя і блізкія сталі ахвярамі генацыду і пахаваны ў гэтай брацкай магіле.

Па факце вандалізму кіраўніцтва рэгіянальнага яўрэйскага мемарыяльна-культурнага грамадскага аб'яднання звярнулася з адпаведнай заявай у Лідскі РАУС.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

ВЫСТАВКИ

«К нам приезжают из-за рубежа не Левитана и Шишкина смотреть, а национальное искусство»

Реставраторы Национального художественного музея, движимые моральным долгом, как сообщается в пресс-релизе, открыли выставку: пять залов, шесть десятков произведений искусства. Это старинные иконы, предметы декоративно-прикладного искусства, а также несколько портретов Радзивиллов, над которыми они работали последние годы, возвращая им первоначальный облик, – как, например, знаменитый портрет князя Януша Радзивилла *(на фото)*. **Аркадий Самуилович ШПУНТ**, заведующий отделом научно-реставрационных мастерских, рассказывает:

– В наших запасниках произведения искусства лежат чуть ли не по 40 лет – отреставрированные или ожидающие реставрации. Их никто, кроме специалистов, не видел. И попадут ли они когда-нибудь в постоянную экспозицию? А показывать обязательно надо, это сильно расширяет горизонт восприятия белорусского искусства, а значит, белорусской нации.

– У нас, реставраторов, не бывает вещей важных или не важных, потому что одна уцелевшая вещь может являться признаком целой школы, – продолжает Аркадий Самуилович. – И держать вещь в хранилище, не показывать людям – непрофессионально, неправильно, даже преступно. К нам приезжают гости из-за рубежа не Левитана и Шишкина смотреть (хотя на них посмотреть никогда не вредно). Но люди приезжают узнать поближе, что такое Беларусь, почувствовать душу народа. А как это можно сделать? Только через искусство. И я не понимаю, почему в нашей независимой республике до сих пор нет музея национального искусства. Я полагаю, что это вообще вопрос безопасности. Мы можем не заметить, как наступит время и вокруг нас большинство вдруг заговорит по-китайски. Но если уцелеет наше искусство, мы навсегда останемся белорусами.

Виктория ДРОЗД.

ЛІЧБЫ

У даўгах…

Беларусь пазычыла за год 2 млрд 353,8 млн долараў.

Найбольш бралі пазыку ва ўрада і банкаў Расіі – больш за 879 мільёнаў долараў. У банкаў Кітая – 509,2 млн долараў, інфармуе прэс-служба Міністэрства фінансаў.

Дзяржаўны доўг Беларусі за мінулы год вырас на 3,2 млрд рублёў (на 7,6%), на 1 студзеня 2019-га ён складаў 45,4 млрд долараў.

На кампенсацыю дзярждоўгу ў мінулым годзе было выдаткавана 1 млрд 997,3 млн долараў.

ПАДЗЕЯ

Прэмія імя Міхала Анемпадыстава

Беларускі ПЭН-цэнтр сумесна з Саюзам дызайнераў і Лятучым універсітэтам заснавалі новую прэмію – яна будзе ўручацца мастакам за лепшую вокладку да беларускай кнігі. Прэмія будзе насіць імя дызайнера і паэта Міхала Анемпадыстава, які памёр у мінулым годзе. Першае ўганараванне адбудзецца ўжо сёлета, падчас фестывалю інтэлектуальнай кнігі "Прадмова". *"Нам вельмі хочацца ўшанаваць чалавека, які так шмат рабіў для беларускай культуры,* – адзначыла старшыня Беларускага ПЭН-цэнтра **Таццяна Нядбай**. – *Спадзяёмся, што прэміяй Анемпадыстава будзе адзначаца найлепшая вокладка не толькі візуальна, але і з гледзішча таго, наколькі яна надае цэласнасці кнізе як твору мастацтва"*. Цяпер, паводле слоў арганізатараў, вызначаецца склад журы прэміі.

Антон ЗАГОРСКІ.

МНЕНИЕ

Реформы вместо страстей

Людмила ГРЯЗНОВА,
экс-депутат Верховного Совета 13-го созыва

В последние месяцы заметно возросло количество публикаций алармистского характера по поводу российско-белорусских экономических отношений. С одной стороны, совершенно справедлива озабоченность многочисленных спикеров по поводу сокращения российских дотаций белорусской экономике, которой неизбежно придется меняться и реформироваться в рыночном направлении. С другой – чрезмерный накал в публичной информационной сфере способен подорвать устойчивость белорусской вертикали власти и вызвать неуправляемые процессы в административной модели.

Несмотря на ожидания либерально настроенной публики, прыжка в рынок в девяностые и последующие годы Беларусь не совершила. После обретения независимости от кремлевского высшего уровня управления здесь на обломках местных отраслевых и региональных структур воссоздалась прежняя государственная административная экономика. Лишь с несколькими несущественными отличиями.

Если раньше госпредприятия обеспечивались материальными и финансовыми ресурсами, причем последние имели второстепенное значение, то теперь для их выживаемости используются финансы, которые в той или иной форме предоставляются госбюджетом. В рамках такой модели отношений, когда предприятия конкурируют лишь за ресурсы, распределяемые сверху, рыночных субъектов, конкурирующих за потребителя, не просматривается. Даже в частном секторе значительная доля хозяйственных субъектов в большей степени ориентирована не на потребителя, а на доступ к ресурсам, которые распределяются госпредприятиям.

Если раньше управление административной экономикой, несмотря на множество отраслевых и региональных структур, осуществлялось партийным руководством, то теперь роль такого интегрирующего органа выполняет президентская вертикаль власти. Кроме смены названия «вертикаль» вместо «компартия» и сокращения числа уровней управления, суть отношений в иерархически построенной модели осталась неизменной. Чиновники распределяют ресурсы в соответствии с теми или иными государственными приоритетами, часто являющимися результатами лоббистских усилий, а также занимаются их перераспределением, корректируя запланированные приоритеты, либо выводя ресурсы в теневой оборот. Нецелевое использование ресурсов и связанные с ними коррупционные отношения в вертикали власти, как бы она ни называлась, ограничиваются в данной модели административным контролем и репрессиями, которые лишь только удерживают экономику в функциональном состоянии, но не обеспечивают ее эффективности.

При наличии двух главных условий, достаточного количества ресурсов и вертикали власти, интегрирующей систему управления, административная экономика способна функционировать. Превращать товары в деньги и обратно, связывая материальные и финансовые потоки. Несмотря на неэффективность, целостность экономики поддерживается и государственное устройство обеспечивается.

Но как только данные условия внезапно исчезают, возникает угроза распада целостной системы. Ее отдельные элементы, получившие нежданную самостоятельность, какое-то время оказываются в состоянии невесомости. Старые административные схемы распределения ресурсов растворились, а новые рыночные формы согласования интересов не выстроены. Дезинтеграция материальных и финансовых активов, доставшихся в ходе стихийной коммерциализации разным экономическим субъектам, приводит первоначально к резкому экономическому спаду. Так называемая украинизация экономики может стать реальностью в Беларуси.

Адаптация к сокращающимся российским ресурсам и поиск других источников финансирования, управляемое реформирование экономики, обеспечение устойчивости вертикали власти, пока функционирует крупный госсектор, позволят избежать угрожающего сценария. Подобная государственная тактика более продуктивна, чем алармистские публичные заявления.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Уезжают…

На 2019 год правительство запланировало 4 процента роста ВВП. Причем какая-то доля из них заложена за счет роста численности занятых в экономике, которая сокращается в стране с 2011 года. Естественная причина – старение населения. Неестественная причина – сыскать работу во многих периферийных районах да еще с более или менее достойной зарплатой практически невозможно. И белорусы тысячами уезжают в другие страны. Некоторые – насовсем, надеясь на чужбине обрести достаток и перспективу.

В 2018 году на заработки, по официальным данным, уехало на 390 человек больше, чем годом ранее, то есть выехало 11.093 соотечественника. Пока по белорусским гастарбайтерам лидирует Россия – 4978 человек (в прошлом году туда выехало 6160 белорусов). Средняя зарплата в России составляет 640 долларов в эквиваленте, или 560 евро. Но на протяжении четырех лет она продолжает снижаться. Поэтому вектор эмиграционного потока все больше поворачивается в западном направлении. В Польше трудоустроился в прошлом году 3181 наш соотечественник (средняя зарплата 1230 евро), в Литве – 1289 человек (средняя зарплата – 895 евро). Выезжают граждане Беларуси и в другие страны: в Чехию подались 494 человека, в США – 358 человек, в Германию – 340 человек, в Финляндию – 112 человек, до Китая добрались 97 человек. Это, повторяю, по официальной статистике.

Большое количество наших эмигрантов работают за рубежом нелегально, то есть никакому учету они не поддаются. Особенно таких много в России. С ней у нас нет границы. Но уже немало стран, где нелегально трудоустраиваются белорусские первопроходцы: от Великобритании до Арабских эмиратов, Японии и Тайваня.

С одной стороны, миграция рабочей силы присуща всем странам. Некоторые наши соотечественники в конце концов вернутся на родину, обогащенные передовым зарубежным опытом, но многие уехали навсегда. И выезжают наиболее активные и мобильные слои населения. Зачастую с высокой квалификацией. Все большее количество нашей молодежи едет на учебу в Польшу и Чехию, в западные страны. На вопрос, вернетесь ли после окончания университета домой, положительный ответ дают единицы.

Эмиграционный отток рабочей силы, специалистов испытывают те же страны Балтии, Польша, Чехия. Естественно, после вхождения в ЕС этот поток эмигрантов направился в поисках лучшей доли в страны Запада. А их место занимают гастарбайтеры из Украины, Беларуси, Молдовы. Вот такая нехорошая тенденция. Беларусь, как известно, также принимает из-за рубежа трудовых мигрантов. Планово и внепланово. В первом случае – в основном китайцев, во втором – больше украинцев. Но это слабое утешение. Так как эмиграционный поток все больше превышает иммиграционный. И утечка рабочей силы и специалистов налицо. За счет кого же в текущем году мы будем увеличивать ВВП на 4 процента?

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Для Каложы падбіраюць тэмпературны рэжым

Вучоныя-кліматолагі з Масквы і Мінска заняліся вывучэннем уздзеяння кліматычных умоў на захаванне помніка архітэктуры XII стагоддзя – Каложскай царквы ў Гродне.

Як лічыць настаяцель Каложскай царквы айцец **Аляксандр Балоннікаў**, сёння цеплавая нагрузка на канструкцыі храма, якія захаваліся з XII стагоддзя, узрастае.

"Праблема ў тым, што любая цэгла, у тым ліку і плінфа, адчувальная да змены тэмпературы і вільгаці, – распавядае айцец Аляксандр. – *І калі раней за зіму сцяна адзін раз прамярзала, а потым вясной адтайвала, то цяперашнімі зімамі гэты працэс можа паўтарацца мноства разоў, што, зразумела, вельмі дрэнна адбіваецца на захаванні будынка".*

Каложская царква.

Адным са спосабаў рашэння гэтай праблемы можа быць мінімальны альбо абмежаваны падагрэў аўтэнтычнай цаглянай сцяны Каложы. Айцец Аляксандр удакладняе, што ў дадзеным выпадку размова не вядзецца пра ўласна абагрэў храма.

"У дадзеным выпадку гаворка ідзе пра тое, каб забяспечыць той мінімальны рэжым, які дазволіць рэгуляваць тэмпературу і вільготнасць самой сцяны, – завастрае ўвагу святар. – *Такія тэхналогіі выкарыстоўваюцца ў многіх помніках архітэктуры і даюць добрыя вынікі".*

Міхал КАРНЕВІЧ.

РЭГІЁН

На Копыльщине устали играть свадьбы

Если в 2017-м здесь было зарегистрировано 134 брака, то в минувшем году – только 125.

Больше всего браков было зарегистрировано Тимковичским сельским исполкомом – 10.

Средний возраст мужчин, вступивших в брак в Копыльском районе в 2018 году, 30 лет, женщин – 27 лет.

Лариса НАСАНОВИЧ.

ПАЗІЦЫЯ

Саюз палякаў асуджае і выказвае спадзяванні

Непрызнаны беларускімі ўладамі Саюз палякаў Беларусі пад кіраўніцтвам Анжалікі Борыс прыняў заяву, у якой выступіў з асуджэннем беларускіх улад, якія, як лічаць заяўнікі, займаюцца дыскрымінацыяй палякаў і польскіх арганізацый у Беларусі.

У заяве гаворыцца, што ў многіх рэгіёнах Беларусі, дзе дзейнічаюць аддзяленні Саюза палякаў, сябрамі арганізацыі зафіксаваны шматлікія факты *"блакіравання альбо абмежавання статутнай дзейнасці СПБ органамі дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь".*

Сярод прыкладаў факты перашкоды збоку беларускіх улад у правядзенні сходаў СПБ, пераслед настаўнікаў, якія навучаюць дзяцей польскай мове, ціск на канкрэтных кіраўнікоў рэгіянальных аддзяленняў Саюза палякаў.

СПБ асуджае дзеянні беларускіх улад у адносінах да польскай меншасці і выказвае спадзяванне, што польска-беларускі дыялог, які зараз адбываецца паміж краінамі, паспрыяе вядзенню легальнай дзейнасці дэмакратычна абраным кіраўніцтвам Саюза палякаў Беларусі.

Заява прынята на першым сёлета пасяджэнні Галоўнай рады Саюза палякаў Беларусі.

Нагадаем, што з 2005 года ў Беларусі існуюць два Саюзы палякаў. Адзін з іх падтрымліваюць беларускія ўлады, а другі, пад кіраўніцтвам Анжалікі Борыс, імі не прызнаецца, але мае падтрымку ад улад Польшчы.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Як склаўся лёс Ялінкі Салаўёвай?

Добры дзень, рэдакцыя "Народнай Волі"! Дзякуй Вам за газету! Кожны нумар чакаем, перачытваем. Перадаём тым, у каго складанае матэрыяльнае становішча. Ваша газета цікавая, смелая і патрэбная. Шчырая Вам падзяка!

І яшчэ. Вы неаднойчы давалі інфармацыю пра дзяўчынку Ялінку Салаўёву з Магілёва, якая адна займаецца ў беларускім класе.

Ці скончыла яна школу? Чым зараз займаецца?"

Роза РЫМАР, Гродна.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

«Ялінка па-ранейшаму вучыцца адна ў беларускамоўным класе»

Карэспандэнт "Народнай Волі" пагутарыў з бацькам дзяўчынкі.

– Ялінка вучыцца ў 9-м класе магілёўскай школы №1, – распавядае **Зміцер САЛАЎЁЎ**. – У класе па-ранейшаму адна, ніхто не далучыўся, нягледзячы на тое, што мы штогод давалі абвесткі.

Думаю, адны і даўчынем, бо наўрад ці хто ў старэйшых класах будзе мяняць мову навучання. Хаця ўвогуле працэс папулярызацыі беларускай мовы ў горадзе ідзе нармальна, і кожны год у нас з'яўляюцца беларускамоўныя дзеткі.

– Ялінка ўжо прызвычаілася вучыцца адна?

– Так, ставіцца да гэтага вельмі спакойна. Да яе прыходзяць настаўнікі, вучаць, як і ўсіх астатніх. Адзінае, што дачцэ ўжо не "сачкануць", і да таго ж на кожным уроку трэба, як кажуць, выходзіць да дошкі. Ялінцы такі навучальны працэс, можа, і не вельмі падабаецца, хаця мяне як бацьку цалкам задавальняе.

Дарэчы, урокі рускай мовы і літаратуры, англійскай мовы і фізкультуры дачка праводзіць разам з рускамоўным класам.

– Усе выкладчыкі добра валодаюць беларускай мовай?

– Калі пачыналі, то больш размаўлялі на трасянцы, але з цягам часу і самі вучыліся, і Ялінка ім дапамагала. З настаўнікамі ўвогуле няма ніякіх канфліктных сітуацый, а калі і з'яўляецца невялікая праблема, то аператыўна яе вырашаем.

У нас таксама ёсць свой класны кіраўнік, і калі адбываецца пэўная непаразуменні, то заўсёды можна ліквідаваць гэтыя працоўныя дробязі. Тым больш і дырэктар вельмі добра ставіцца да Ялінкі.

– А на бацькоўскія сходы вас запрашаюць?

– Так, раз на паўгода я альбо жонка збіраемся з класным кіраўніком і абмяркоўваем нейкія навучальныя і тэхнічныя моманты. Адным словам, звычайныя бацькоўскія сходы, толькі нешматлюдныя.

– З равеснікамі ў школе нейкія стасункі Ялінка падтрымлівае?

– Безумоўна, у яе ёсць сяброўкі ў паралельным класе, часам школьнікі ладзяць сумесныя школьныя імпрэзы. Таму абсалютна няма ніякіх праблем з сацыялізацыяй. Колькі нас ні палохалі, але за ўсе гэтыя гады навучання з такімі праблемамі мы не сутыкаліся ні разу.

Хапала часу і на вучобу, і на камунікацыю з іншымі дзецьмі. Калі Ялінка была малодшая, дык яшчэ і на двары паспявала з равеснікамі пагуляцца. Таму мне проста смешна, калі слухаю пэўныя разважанні на гэтую тэму школьных самавучак-псіхолагаў.

– Як вучыцца дачка? Чым захапляецца?

– Добра вучыцца, у асноўным атрымлівае васьмёркі, дзявяткі, дзясяткі. Бываюць і сямёркі, але, лічу, гэта больш ад ляноты, чым ад недахопу здольнасцяў. У такім узросце ўжо з'яўляюцца нейкія іншыя захапленні, якія адцягваюць увагу ад заняткаў.

Ялінка ходзіць таксама ў мастацкую школу, нешта дома нават на камп'ютары спрабуе маляваць. А яшчэ ёй вельмі падабаецца нешта рабіць сваімі рукамі. У інтэрнэце гэтаму вучыцца, а затым сама ўдасканальвае майстэрства.

– Пакуль не вызначыліся з тым, чым будзе займацца Ялінка пасля школы?

– Яна збіраецца паступіць у Мінску ў Коласаўскі ліцэй, калі ён яшчэ будзе існаваць. Усё ж такі хацелася б, каб у апошніх класах дачка атрымлівала адукацыю з нацыянальным ухілам.

Алесь СІВЫ.

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

Сумная статыстыка

Паводле інфармацыі пракуратуры Гродзенскай вобласці, за пяць апошніх гадоў у два разы знізілася колькасць забойстваў у рэгіёне, але ў той самы час агульная лічба росту злачыннасці ў вобласці павялічылася ў 1,7 разу.

На Гродзеншчыне працягвае павялічвацца колькасць хуліганскіх злачынстваў, махлярстваў і злачынстваў у IT-сферы. Павялічылася колькасць загінуўшых і тых, хто атрымаў траўмы ў няшчасных выпадках. Такім чынам у 2018 годзе пацярпеў 81 работнік. 57 чалавек загінулі, а 375 атрымалі раненні на дарогах вобласці.

Павялічылася летась і колькасць трагедый на вадзе. У вадаёмах вобласці патанулі 55 чалавек, з іх 5 дзяцей.

Найбольшая колькасць злачынстваў у Гродзенскай вобласці – ў Свіслацкім, Астравецкім і Навагрудскім раёнах.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

ДЭМАКРАТЫЯ ПА-БЕЛАРУСКУ

Як гродзенец спрабуе паставіць пад грамадскі кантроль працу гарадскога Савета

Актывіст грамадскай ініцыятывы "Гародня" ***Анатоль Мышкевіч*** *спрабуе дамагчыся ад кіраўніцтва гарадскога Савета дазволу прысутнічаць на пасяджэннях сесій з мэтай інфармаваць гараджан аб працы дэпутатаў.*

Паводле рэгламенту, уся інфармацыя адкрытая і даступная

Днямі Мышкевіч атрымаў пісьмовы адказ ад старшыні Гродзенскага гарадскога Савета на свой зварот, у якім прасіў дазволу прысутнічаць на пасяджэннях гарсавета і весці аўдыё- і відэафіксацыю таго, што там адбываецца. Акрамя гэтага, актывіст прасіў за пяць дзён паведаміць яму праз электронныя сродкі сувязі аб пачатку правядзення сесіі.

У адказе Мышкевічу старшыня гарсавета Барыс Фёдараў спасылаецца на тое, што Савет арганізуе сваю працу на падставе рэгламенту, а, паводле яго слоў, *"магчымасць фотафіксацыі, аўдыё- і відэазапісу падчас сесіі прадастаўляецца з дазволу старшыні толькі прадстаўнікам сродкаў масавай інфармацыі, якія маюць адпаведную акрэдытацыю".*

Дадаткова старшыня гарсавета паведамляе Мышкевічу, што поўная інфармацыя аб дзейнасці Савета з'яўляецца адкрытай і даступнай кожнаму грамадзяніну. І ў адпаведнасці з заканадаўствам распаўсюджваецца шляхам размяшчэння яе на інтэрнэт-сайце Гродзенскага гарадскога выканаўчага камітэта, у сродках масавай інфармацыі, на інфармацыйных стэндах.

Што тычыцца паведамлення спадару Мышкевічу аб пачатку працы сесіі, то, паводле рэгламенту, *"не прадугледжана апавяшчэнне грамадзян у індывідуальным парадку аб правядзенні пасяджэння Савета".*

Чаго дамагаецца Мышкевіч?

Спадар Мышкевіч сцвярджае, што памкненні прысутнічаць на пасяджэннях гарадскога Савета і асвятляць іх для грамадзян горада звязаны перш за ўсё з тым, што гэта не супярэчыць ні Канстытуцыі, ні законам Беларусі. Ён перакананы, што адказнасць за нізкі ўзровень жыцця ў нашай краіне перш за ўсё ляжыць на ўладных структурах .

"Справа ў тым, што я асабіста хацеў бы бачыць, колькі дэпутатаў прысутнічае на сесіі, слухаць іх дэбаты, аргументы на тым ці іншым пытанні, бачыць, як яны галасуюць, – канкрэтызуе Анатоль. – *Перакананы, што кожнаму жыхару горада важна, як галасуе яго дэпутат, як ён адстойвае інтарэсы выбаршчыкаў, што прапаноўвае. На жаль, акрэдытаваныя СМІ гэтыя моманты не асвятляюць. А на інтэрнэт-сайце гарвыканкама размешчаны толькі прынятыя дэпутатамі рашэнні".*

Мышкевіч перакананы, што, назіраючы за працай дэпутатаў, выбаршчыкі здолеюць рабіць высновы аб тым, хто насамрэч там актыўна працуе і павінен быць абраны дэпутатам у наступны раз.

"Ёсць жа шэраг такіх людзей, якія там нічога не робяць, ні за што не адказваюць і якім прасталі не месца ва ўладзе, – кажа Мышкевіч. – *А каб даведацца, каму з іх там не месца, трэба бачыць, што яны там робяць".*

Скардзіўся ў суд, але безвынікова

Яшчэ летась Анатоль Мышкевіч звярнуўся да гродзенскіх улад з просьбай арганізаваць анлайн-трансляцыю з пасяджэнняў гарадскога выканкама і сесій Савета дэпутатаў. Атрымаў адказ, што такое *"не прадстаўляецца магчымым".* Праўда, прычыны, паводле якіх немагчыма арганізаваць анлайн-трансляцыю, чыноўнікі ў сваім адказе не назвалі.

Традыцыйна было паведамлена, што ўсе дакументы і нарматыўныя акты, прынятыя гарвыканкамам і гарадскім Саветам дэпутатаў, асвятляюцца ў СМІ і маюцца ў банку дадзеных прававой інфармацыі.

Мышкевіч звяртаўся са скаргай у аблвыканкам, але вышэйстаячае кіраўніцтва парушэнняў заканадаўства ў адказе гарвыканкама не ўбачыла. Пасля гэтага актывіст вырашыў звярнуцца ў суд. Аднак суд разгляд справы прыпыніў з-за таго, што была пратэрмінавана падача скаргі.

На пачатку 1990-х сесію гарсавета транслявалі на вуліцу

Чытаючы адказы гродзенскіх чыноўнікаў аб немагчымасці ў XXI стагоддзі наладзіць анлайн-трансляцыю, Віктар Какарэка, які быў дэпутатам Гродзенскага гарсавета на пачатку 1990-х, з усмешкай згадвае, што ў тыя часы любы чалавек мог не толькі прысутнічаць на пасяджэнні сесіі гарсавета, але і слухаць усе выступленні ў прамым эфіры.

"У нас тады было больш за 100 дэпутатаў, і сесіі праводзіліся ў Доме культуры "Тэкстыльшчыкаў", паколькі там адпавядала зала, – згадвае Какарэка. – *А дынамік выстаўлялі ў акно, каб кожны чалавек на Савецкай плошчы мог чуць, як працуюць дэпутаты. Праўда, мушу прызнаць, што не так часта гродзенцы спыняліся тады каля дынаміка і слухалі нашы дэбаты».*

Какарэка таксама згадвае, што сесія тады працягвалася як мінімум 3–4 дні, паколькі праблемныя пытанні абмяркоўваліся даволі востра: выклікалі дырэктараў прадпрыемстваў, прадстаўнікоў адміністрацыі горада, заслухоўвалі іх. А зараз, мауляў, дэпутаты разглядаюць усе важныя праблемы за 1–2 гадзіны.

Какарэка ўпэўнены: сённяшнія дэпутаты гарсавета – пераважна кіраўнікі прадпрыемстваў і ўстаноў горада – на сесію збіраюцца не дзеля таго, каб дыскутаваць, а проста каб узгадніць ужо раней запланаваныя рашэнні.

"Цяпер усё вырашае "вертыкаль" улады, – кажа былы дэпутат. – *А Савет існуе толькі дзеля таго, каб прыдаць легітымнасць іх рашэнням. Некалі без згоды дэпутатаў ніхто не мог зацвердзіць на пасадзе старшыню гарвыканкама, а зараз яго могуць проста прызначыць".*

Міхал КАРНЕВІЧ.

ЖИВАЯ ПРИРОДА

Голодные игры

Волк – не друг человека, и, когда он появляется рядом с нами, а тем более пытается напасть, это становится чрезвычайным происшествием в стране. В январе волки в Беларуси активизировались. Сообщения об их стычках с людьми приходили из Столбцовского и Новогрудского районов. Интересно, что хищники в ярости нападали даже на автомобили и здорово попортили машины владельцам – рыбакам на Немане. Конечно, зверей через некоторое время уничтожили егеря. Одно животное – в Столбцах – ветврачи признали бешеным. Но волк с Новогрудчины, как определили специалисты, больным не был, хотя вел себя так агрессивно, что от него людям пришлось отбиваться ледорубами!

Мы попросили известного в республике охотника, бывшего начальника отдела Госинспекции охраны животного и растительного мира **Михаила Михайловича ЕМЕЛЬЯНОВА**, прокомментировать недавние ЧП, а также вспомнить о своих собственных встречах с волками – потому что у каждого настоящего охотника они обязательно случаются.

– Я лично встречался с волками три раза. Однажды в метрах ста серый сидел на поле, а мы с отцом приехали туда сено набирать. Мы подходим ближе, он отползает дальше. Но не уходит, наблюдает. И так несколько раз: мы ближе, а он держит дистанцию. А вообще человека волки избегают. Если только не больны бешенством. И если не голодны. Даже здоровые, но голодные звери порой не контролируют себя. Причем не только волки. Представьте, однажды на лед вышла норка и… напала на наш рыбацкий улов! Мы стали спасать свою добычу, но зверек так сильно ухватился за одну рыбину зубами, что не отпускал ее даже тогда, когда его подняли в воздух, пытаясь стряхнуть с судака. Это была настоящая борьба за жизнь.

– Или вот такой случай: на нас напал лебедь, – Михаил Михайлович даже оживился от воспоминаний. – Это случилось тоже зимой, на водохранилище под Минском. Мы сели перекусить, вдруг на берег выходит птица и очень грозно шипит. Мы отмахнулись от нее и тут же получили несколько ударов огромным крылом. А это, знаете, как доброй палкой! Поняли, что лебедь голоден – приучили его городские люди хлеб есть, – и поделились своими домашними припасами.

– Ну, а волки тем более могут отощать от зимних холодов. В принципе, я как охотовед отношусь к этому с пониманием, – признался Михаил Михайлович. – Было, почти сразу за своим огородом мы нашли останки молодого лося, задранного волком. Волки всегда рядом, это надо помнить. Да и другие звери: несколько лет назад буквально под Логойском нашли зимовку медведя. Что ж, человек жил и до сих пор живет в обнимку с природой. Это естественно и очень хорошо: значит, мы пока не превратились в насквозь синтетических роботов.

Елена ЛУБНЕВСКАЯ.

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Віктар КАЗЬКО

«За 27 гадоў незалежнасці насельніцтва Беларусі яшчэ не адчула сябе народам»

Пятнаццаць гадоў пражыўшы ў Расіі і выдаўшы свае першыя кнігі па-руску, Віктар Казько меў усе шанцы прапісацца ў рускай літаратуры. Да гэтага ў СССР імкнуліся многія нацыянальныя пісьменнікі – можна згадаць кіргіза Чынгіза Айтматава, абхазца Фазіля Іскандэра ці казаха Алжаса Суляйменава. Беларус не паддаўся на спакусу. Вярнуўся да роднай мовы, на родную зямлю. Заваяваў любоў чытачоў, атрымаў Дзяржаўную прэмію імя Якуба Коласа (1982). Пра тое, як адбываліся ўцёкі ад радзімы і вяртанне да самога сябе, творца расказаў у рэдакцыі «Народнай Волі».

«Што далі «акупанты», усё да капейкі забралі «вызваліцелі»

– Віктар Апанасавіч, спрабуючы зазірнуць у пачатак вашага жыцця, я прыгадаю радкі выдатнага (забытага, на жаль) паэта Уладзіміра Лісіцына, які нарадзіўся ў нямецкім канцлагеры: «Жарт байкаслова, што дзеці – знаходка буслова і могуць знайсціся ў капусце ці ў клеці, у ліпавым цвеце, у жыцы, у сельскім савеце… Мяне знайшлі на тым свеце». Вы ж таксама «знайшліся» ў Азарыцкім канцлагеры. Як вы трапілі туды ў трохгадовым узросце?

– У 1943 годзе маці з двума малымі дзецьмі (мной і сястрой) шукала спакойнага месца, дзе няма вайны. Хадзілі ад вёскі да вёскі вакол Калінкавічаў на Гомельшчыне. І сваякі падказалі: у вёсцы Убалаць ціха. Мы – туды, а там неўзабаве ўтварылася сапраўднае пекла. Убалаць тая шэсць разоў з рук у рукі пераходзіла. Неяк мы сядзелі ў хаце на печы, за вёскай бой пачаўся, а мне дужа захацелася печаных бульбачак, якая ў камінку ляжала. Я пачаў ныць, сястра дапамагла, і маці ссадзіла нас на ложак. Сама залезла на печ. І тут – снарад трапляе проста ў хату, печ разносіць на цаглінкі. Маці кінула на нас, мы поўзалі па ёй, акрываўленай... Я, больш, пабег шукаць людзей, а сястрычка засталася. На вуліцы ішла страляніна, я спалохаўся і заблудзіў. Мяне прытулілі савецкія салдаты ў масхалатах, накармілі, а каб не замерз, падпалілі стог сена і сказалі чакаць.

– Вам тры гады, а сястры колькі?

– Другі гадок ёй ішоў. Яна запаўзла пад печ і там замерзла, слёзкі на вачах (як мне потым расказвалі) застылі… Што было далей – не помню. Помню толькі, як немцы гналі натоўп людзей. Я да іх прыбіўся і пайшоў – як аказалася, у Азарычы, у канцлагер. Немцы яго стварылі, каб перашкодзіць наступленню Чырвонай Арміі. Спецыяльна заразілі вязняў (каля 30.000) тыфам, яшчэ нечым, панапісвалі паўсюль: эпідэмія! Канцлагер той праіснаваў тыдні два, пасля нас вызвалілі. А я ўжо хадзіць не мог… Хтосьці наказаў маёй бабулі, яна прыбегла з суседняй вёскі, забрала мяне і ўсе пяць кіламетраў несла на плячах дахаты. Несла напрасткі, цераз поле. Потым расказвала, як нейкі дзядзька здалёку крычаў і махаў рукамі. Аказалася, яна прайшла са мной цераз мінное поле...

– Усяго за тры гады жыцця вам двойчы пашанцавала выжыць.

– Будзе і тройчы, і чацвёрачы… Пазней мяне Германія прызнала малалетнім вязнем і выплаціла пэўную кампенсацыю. Дык вось, пасля першага інфаркту мне ў мінскай бальніцы зрабілі аперацыю (бясплатную) і стэнтаванне – платнае. І тое, што далі «акупанты», усё да капейкі забралі «вызваліцелі».

«З трыма рублямі ў кішэні паехаў на Аляску»

– А як склаліся ў вас адносіны з бацькам? Мяне цікавіць, як вы апынуліся ў дзіцячым доме?

– Бацька, вярнуўшыся з фронту, зноў ажаніўся, у яго з'явіліся новыя дзеці. З мачахай паразумення не было, я быў лішні рот у сям'і. Мне было гадоў 12, калі даведаўся, што амерыканцы могуць вярнуць арандаваную ў Расіі Аляску, бо тэрмін акурат заканчваўся. І я, малы хітры палешучок, прыкінуў: ага, паеду туды. Вернуць – а я ўжо там на аленях езджу! Так з трыма рублямі ў кішэні і паехаў на Аляску. Злавілі мяне на чыгунцы ў Падмаскоўі і адправілі ў дзетпрыёмнік у Калужскай вобласці. Установа – яшчэ з часоў Дзяржынскага, абнесеная калючым дротам. Камандаваў там лейтэнант, а на варце сядзеў стары вертухай са стрэльбай.

– А чаму вас адправілі ў Калужскую вобласць, а не дахаты, да бацькі? Хіба ён вас не шукаў?

– Шукаў. Але я доўга не прызнаваўся, хто я і адкуль. А калі назваўся, мяне адразу праз міліцыю перадалі ў Беларусь бацьку. Праз тры дні я зноў даў дзёру – вярнуўся ў свой дзетпрыёмнік. І так супала, што ў дзень смерці Сталіна. Помню, як мы цэлы дзень праплакалі… А потым мяне павялі на экспертызу, каб высвятліць, колькі ж мне гадоў. На вока год нараджэння запісалі 1940, а дзень – калі праводзілі экспертызу, 23 красавіка.

– Дык у вас год і дзень нараджэння – умоўныя?

– Выходзіць, так. Бабуля пазней прыгадвала, што нарадзіўся я на Спаса. Але дакументаў ніякіх не захавалася.

«У шахцёра калі і баліць галава, то толькі з пахмелля»

– Ваш працоўны шлях пачаўся з шахты. А ніколі не шкадавалі, што змянілі прафесію? Шахцёр, у адрозненне ад пісьменніка, адрабіў змену і – свабодны.

– Я пра гэта і цяпер часам думаю. У шахцёра калі і баліць галава, то толькі з пахмелля. На шахтах я адпрацаваў больш за два гады, пабываў у многіх гарадах Кузбаса. Зарабляў, помніцца, каля 6 рублёў за дзень – нямала, як на той час. Праўда, праца проста пякельная, нават гублялі прытомнасць у забоі. Мяне, як неспрактыкаванага, ставілі на падчысцку лавы. Пасля камбайна застаецца слой пакрышанага вугалю таўшчынёй сантыметраў 40. І вось шуфлюеш яго на транспарцёр, які не спыняецца. Раздзеты да пояса, чорны, як чорт...

– У вашай біяграфіі ёсць адна малаўцямная для мяне мясціна. Там напісана, што вы як пісьменнік «дэбютаваў ў таштагольскай газеце «Красная Шория». Што азначаюць гэтыя словы – таштагольская, Шорыя?

– «Красная Шория» – галоўная газета Горнай Шорыі, што знаходзіцца ў цяперашняй Кемераўскай вобласці Расіі (той жа Кузбас). Па тэрыторыі Шорыя – прыблізна як Беларусь. А Таштагол – яе сталіца. Мясціны там надзвычай багатыя золатам, каменным вугалем, жалезнай рудой. Шорцаў засталося вельмі мала, іх амаль вынішчылі. Яны спрабавалі ў 1920-я гады стварыць сваю рэспубліку, але Масква не дала. Такі багаты край, што казалі: там кожнага жыта – па лапаце.

«Родная зямля і мова так проста чалавека не адпускаюць»

– З шахцёрскай газеты вы трапілі ў маскоўскі Літінстытут. Нехта з яго знакамітых выпускнікоў пазней прызнаваўся, што прыйшоў у Літінстытут малым парасём, а выйшаў – вялікай свіннёй. А вам той інстытут чым запомніўся?

– Свінства сярод студэнтаў там сапраўды хапала. Пілі па-чорнаму. А потым чаго толькі не вытваралі!.. Але выкладчыкі ў Літінстытуце былі выдатныя! Запомніліся таксама сустрэчы з вядомымі пісьменнікамі. Скажам, да нас прыходзіў Жан-Поль Сартр, які якраз гасцяваў у Савецкім Саюзе. Выступаў перад намі, напрыклад, Юрый Казакоў – ён тады быў дужа папулярным, модным сярод моладзі. Помніцца, я спытаўся ў яго: «Вы як пішаце – запоем ці з перапынкамі?» І ён адказаў: «Я ўсё раблю запоем...»

– Вы ж тады пісалі па-руску. Дарэчы, колькі кніг у вас напісана на рускай мове?

– Тры – «Височосный год», «Здравствуй и прощай» і «Повесть о беспризорной любви».

– А не было ў вас адчування, як у абхазца Фазіля Іскандэра, які прызнаваўся: «Не материнским молоком, / не памятью, не слухом, / а я вызван русским языком / для встречи с Божьим духом»?

– Не веру я ў шчырасць гэтых слоў. Не веру, бо родная зямля і родная мова так проста чалавека не адпускаюць. Трымаюць да смерці, дзе б ты і кім бы ты ні быў. Мова – з'ява глыбінна-містычная, неспазнаная, яна шмат што вызначае ў жыцці чалавека.

– І ваша далейшае жыццё мова вызначыла?

– А хто ж? Пражыўшы 15 гадоў у Расіі, я зусім не думаў пра сваю беларускасць. Пісаў па-руску, выходзілі кнігі, друкаваўся ў прэстыжным «Новом мире». Дайшло да таго, што Віктар Астаф'еў (родкі ягэ з Беларусі) назваў мяне «сібірскім пісьменнікам». Але мяне ўвесь час цягнула ў Беларусь. Прыцягвала і беларуская мова. Помню, згаданы «Високосный год» пачаў пісаць па-беларуску і кінуў, адчуў, што не здолею. Мой пераезд на радзіму быў дзіўны. Памятаю, недзе ў Валгаградзе зайшоў у кнігарню, разгарнуў нейкі вершаваны томік і прачытаў: «Итак, домой, на родину, в Итаку». Гэта быў як знак. І больш ужо я не раздумваў. Прыехаў і, каб вывучыць беларускую мову, пайшоў працаваць у «Чырвоную змену».

– Прабачце, але я ніколі не паверу, што ў газеце вы навучыліся той мове, на якой – пластычнай, вобразнай, перасыпанай народнымі выслоўямі – пачалі пісаць сваю беларускую прозу.

– Каб ты ведаў, як спачатку мне цяжка чыталася і ўспрымалася па-беларуску! Як да крыніцы, дападаў да «Глыбокай плыні» Івана Шамякіна, да кніг Уладзіміра Караткевіча, апавяданняў Вячаслава Адамчыка. Мова мая таксама ад калінкавіцкай бабулі, якая пражыла 112 гадоў на адным месцы. Беларуская мова ўвайшла ў мяне, як хлеб і як соль, як вада і паветра. І ўжо не выйшла. Ездзячы па Беларусі ў той савецкі час, калі беларускасць актыўна адвучвалі ад беларускай мовы, я заўважаў адну акалічнасць. Каб успомніць родную мову, старшыні калгасу дастаткова было трох чарак гарэлкі! Да гэтага ён гаварыў па-руску, а пасля трэцяй чаркі ўся яго «рускасць» знікала бясследна.

– А вам ніколі не хацелася вярнуцца да рускай мовы? Ці стаць двухмоўным пісьменнікам, як Алесь Адамовіч?

– Не хацелася. Як кажуць у народзе, хто мняе, у таго хамут гуляе.

«Я ніколі не трымаў кукіша ў кішэні»

– Вашы многія творы экранізаваны – «Хроніка дзетдомаўскага саду», «Суд у Слабадзе», «Выратуй і памілуй нас, чорны бусел». Васіль Быкаў быў незадаволены экранізацыямі сваіх аповесцяў. А вы?

– І я не задаволены. Калі на тваіх вачах нараджаецца табой дзіця пачынаюць крэмзаць і нішчыць… Кіно – гэта заўсёды твор рэжысёра, а не пісьменніка. Фільмы паводле маіх твораў здымалі Віталь Чацверыкоў і Віктар Тураў – таленавітыя людзі, але поўнага паразумення ў мяне з імі не было. Думаю, і ў Быкава была тая ж праблема. Выключэнне – Ларыса Шапіцька, што «Сотнікава» здымала. Уся наша бяда, што сярод сцэнарыстаў і рэжысёраў на «Беларусьфільме» не было заглыбленых у нацыянальную культуру. Тураў найбліжэй быў мне – таленавіты, адукаваны, сапраўдны. Але майго «Чорнага бусла» ён здымаў ужо беззнадзейна хворым.

– У вашай леташняй кнізе «Казань пра ката, каторы смяяўся» амаль няма людзей. Ці героі – кот і розныя міфічныя істоты. Людзі вам ужо нецікавыя? Ці вы за міфалагічнымі сюжэтамі хаваеце непрыемную праўду пра людзей?

– Я ніколі не хаваўся ні ад чытачоў, ні ад улады, ні ад цэнзуры, ніколі не трымаў кукіша ў кішэні. А да катоў у мяне даўняя прыязнасць. Часам нават думаю, што ў мінулым жыцці я быў катом. Сяджу неяк за сталом на лецішчы, а тут нехта мякка пастукаў у акно. Вызірнуў – на падаконні сядзіць коцік. Прыжыўся ён у мяне. А ўлетку збіралі ягады, і ўнучка, ёй было 5 гадкоў, адшукала ўбок. Раптам чую зміны сык! Я туды. Унучка спынілася за крок ад гадзюкі, якая гатова была на яе кінуцца, але паміж імі, настаўбурыўшы поўсць на загрыўку, стаяў кот! Фактычна ён уратаваў унучку.

– Аднойчы на старых могілках у Ялце кот правёў нас да магілы Максіма Багдановіча. Мы тады яго назвалі Беллап – у гонар вядомага літаратурнага згуртавання. А вашага ката як звалі?

– Біч – быў інтэлігентны чалавек. Калі я позняй восенню ад'язджаў з лецішча ў горад, ён бег за мной з паўкіламетра і… плакаў. Пазней Біча хтосьці атруціў, відаць, суседка. Усё мяне папракала: «Твой кот ходзіць да маёй кошкі». Я тлумачу, што не можа ён хадзіць, бо кастрыраваны. «Ну і што, а пачуцці ж застаюцца!» Вось такія ўяўленні ў чалавека.

– Затое вы свайго Біча абяссмерцілі, зрабіўшы галоўным героем кнігі.

– Ну так. Кот, гэта зафіксавана ў народных павер'ях, злучае наш свет з тым светам. Ён адзіны з усіх жывёл мае туды доступ. Ты чуў пра ката Оскара, які жыве ў доме састарэлых у ЗША? Яго там страшэнна баяцца, бо ён ужо прадказаў смерць 50 чалавек. Ідзе па доўгім калідоры і скрабецца да кагосьці ў дзверы. Ні разу не памыліўся. Медыкі не могуць растлумачыць прыроду Оскаравых прадказанняў. Той кот знакаміты на ўсю Амерыку.

«Пуцін можа нас узяць ціхай сапай»

– Крэмль настойвае на яшчэ больш шчыльнай інтэграцыі з Беларуссю. Як вы лічыце, як далёка можа зайсці пагроза нашаму суверэнітэту з боку Расіі?

– Прызнацца, мне не па сабе, калі я гляджу танкавыя біятлоны ў Расіі. І прыдумалі ж… Я некалі глядзеў французскі фільм пра аднаго з каралёў Людовікаў, дык там быў паказаны казёл, які вёў статак пад нож. Тое ж самае адбываецца сёння ў Расіі. Такое адчуванне, што народ там у ролі нейкага ахвярнага статка. Агрэсіўнасць, хлусня на расійскім тэлебачанні проста нейкія бязмежныя. І таму нам трэба быць гатовымі да ўсяго.

– Вы думаеце, нас паспрабуюць рэальна захапіць?

– Думаю, што гэта магчыма. На жаль.

– Кіраўнік Беларусі паабяцаў кожнаму аўтамат – на выпадак агрэсіі.

– Армія ў Беларусі, будзем шчырымі, прарасійская, многія нашы генералы вучыліся ў Маскве. Што да партызанкі, то яна сёння наўрад ці магчымая. Шкада, але за 27 гадоў незалежнасці наша насельніцтва яшчэ не адчула сябе народам. Паглядзіце – Абхазія, Асецця, Крым, Данбас – сцэнары нідзе не паўтарыліся. Якіх задуманы для Беларусі? Ці выкарыстаюць гэткі званую «адзіную дзяржаву», ці паспрабуюць «нагнуць» кіраўніцтва Беларусі? Пуціну хочацца вярнуць імперыю, а імперскія апетыты бязмежныя. Крамлю праз пэўны прамежак часу неабходна невялічкая пераможная вайна. У мірны і спакойны час рэйтынг Пуціна падае. Ён можа нас узяць і ціхай сапай, заняволіўшы эканамічна. Хоць і пісаў у свой час Максім Гарэцкі, што надзея – маці дурняў, я ўсё ж спадзяюся на лепшае.

«Розніца паміж беларусамі і рускімі вялікая»

– Вы доўга жылі ў Расіі, ведаеце яе, што называецца, знутры. Вось жа высокапастаўленыя палітыкі ў Мінску і Маскве паўтараюць: беларусы і руская – адзін народ. А ваш досвед пра што гаворыць?

– Насамрэч розніца паміж намі вялікая. Я зноў прыгадаю бабулю, якая вынесла мяне з Азарыцкага канцлагера. За сваё жыццё яна пабудавала тры хаты! Першая згарэла, другую яна аддала маёму бацьку і сваёй дачцэ. Застаўшыся на голым месцы, агорала трэцюю! Гэта ж якія жылы трэба мець кабеце, каб паставіць тры хаты! Цягавітасць беларусаў не ведае межаў. А цяпер паглядзіце на Смаленшчыну, Браншчыну, Пскоўшчыну… Сёння руская любоўщца праз мяжу нашымі палямі, бо на той жа Смаленшчыне зямля ў занядбанні. Зямля аднолькавая, здаецца, і людзі тыя самыя, а менталітэт ужо зусім іншы.

– Хіба? Мы ж разам жылі ў Савецкім Саюзе, разам пакутавалі ў ГУЛагу, разам прайшлі праз Другую сусветную. Дарэчы, вайна – любімая тэма палітыкаў у Маскве і Мінску.

– І да вайны ў нас стаўленне рознае. Калі прыгледзецца больш пільна. Аднойчы трапіў я ў Валгаград – колішні Сталінград. У мяне там нямала сяброў жыве, але не хацелася нікога турбаваць, і я паехаў начаваць на Мамаеў курган. Там загінуў мой дзядзька, згарэў у танку... Я пераначаваў на кургане, а ранкам задумаў памыцца, а вады нідзе няма. Палез вышэй, да манумента Маці-Радзімы. А там, ты не паверыш, няма дзе ступіць, усё загаджана. Вось так у Расіі шануецца памяць палеглых на вайне. А па тэлевізары – адны фанфары.

«Чаму мы адной нагой стаім у савецкім мінулым, а другой – невядома дзе?»

– «Быццё толькі тады і пачынае быць, калі яму пагражае небыццё», – гэта запіс у дзённіку Дастаеўскага. У сваіх творах вы апісваеце вышкі ў прадчуванні катастрофы, тут вы недзе блізкія з Алесем Адамовічам. Адкуль бярэцца гэты ваш песімізм?

– Ёсць талент светлы, які смяецца, жартуе, піша пра сонечнае жыццё. А ёсць талент змрочны. І я не магу сказаць, ад чаго гэта залежыць. Мой песімізм, відаць, паходзіць ад выпадковасці майго жыцця. Я ж некалькі разоў мог загінуць, пра гэта мы згадвалі. Мог памерці. Неяк сядзеў над раманам «Неруш», а тады я пісаў хутка і многа – па 30 старонак у дзень. Ці перапаміўся, ці што – адчуваю, што падаю. Усе пра трубу гаварыць, а я доўга ляцеў праз цемру. Выхапіўся на нейкі светла-зялёны прагал, дзе стаялі маці з бацькам. Маці ў тым самым адзенні, у якім загінула, а бацька руку хаваў за спінай. Пачуў, як маці сказала: «Рана табе да нас, вяртайся». А бацька з-за спіны выхапіў кій – і па мне!.. Апамятаўся я на падлозе.

– Да лекара звярталіся?

– Ды не. На наступны дзень сеў пісаць далей.

– На мінулы месяц прыпадала 100-годдзе БССР, якое прайшло амаль незаўважна. Нейкія сходы ў Маладзечне і Пінску, замаскіраваныя пад ушанавальныя мерапрыемствы «Чалавек года». У той жа час у нас на дзяржаўным узроўні адзначаюцца і юбілей камсамола, і ўгодкі савецкай міліцыі. А для вас асабіста 100-годдзе БССР – дата з якім знакам?

– Неадназначная дата. І сапраўды, чаму мы адной нагой стаім у савецкім мінулым, а другой – невядома дзе? Колькі можна ўводзіць у зман народ? 100-годдзе БССР – гэта было стагоддзе забойстваў, але і стагоддзе нацыянальнага адраджэння. За 100 гадоў Беларусь прайшла паскораны шлях ад чужой ускраіны да дзяржаўнай незалежнасці.

– Але ў незалежнай Беларусі нацыянальная літаратура апынулася на задворках. Вы хацелі б, каб дзяржаўная палітыка ў гэтай галіне была, як у БССР?

– Не хачу. Помніцца, падобнае пытанне хтосьці задаў Янку Брылю, заўважыўшы, што хай сабе ў СССР і быў прыгон, але для літаратуры савецкі перыяд – залаты век. І Брыль адразу запытаў: «А па які бок хацелі б апынуцца вы ў тым залатым веку? Разам з прыгоннымі? Ці разам з прыгняталынікамі?» Вось і мне не хочацца зноў паўставаць перад такім выбарам.

– Не хочацца тыражоў, гарантаваных ганарараў, не хочацца называцца «інжынерам чалавечых душ»?

– Але якой цаной? «Мы за цаной не пастаім!» – гэта не мой лозунг. Беларуская савецкая літаратура была адарвана ад літаратуры сусветнай, яна не мела перспектывы. Хоць яе агульны ўзровень быў даволі высокі. Але ў нас амаль не было асабістых прарываў у шырокі свет. Скажам, выдатны раман «Плач перапёлкі» Івана Чыгрынава застаўся малавядомым. А вазьміце Івана Пташнікава – гэта сапраўды вялікі пісьменнік, яго смела можна паставіць поруч з Фолкнерам. Што да сучаснай літаратуры… Ведаеце, ранейшыя «інжынеры чалавечых душ» сёння сталі «выкшдзёрамі чалавечых душ». Пачытаеш – кроў, ваніты, мат-перамат… Які сэнс?

– Вы і ў савецкі час захоўвалі сваю асабістую незалежнасць, гэта тады называлася «быць на творчай працы». А сёння вы ад чаго залежныя?

– Я залежу толькі ад сваёй пенсіі – яна ў мяне каля 700 рублёў. На камуналку і пражыццё хапае. Хапае выпісаць «Народную Волю» і «Дзеяслоў». А вось на новыя кнігі ўжо не хапае. Што ж, застаецца перачытваць старыя.

СІТУАЦЫЯ

Маёмасць Ніны Багінскай перадумалі прадаваць?

Грамадская актывістка па-ранейшаму атрымлівае вялікія штрафы за ўдзел у розных акцыях, і дзяржава ў яе забірае палову пенсіі.

Нагадаем, што пенсіянерка **Ніна Багінская** пастаянна выходзіць у Мінску на розныя акцыі з бел-чырвона-белым сцягам, каб выказаць сваю грамадзянскую пазіцыю. Міліцыя кваліфікуе гэта як несанкцыянаваныя пікеты і ўжо працягла час выпісвае пажылой жанчыне вялікія штрафы, якія ў агульнай суме дасягнулі ўжо фантастычных для пенсіянеркі памераў.

«Паводле папярэдніх падлікаў, агульная сума штрафаў, якія мне выпісалі за апошнія гады, дасягнула ўжо прыкладна 40 тысяч рублёў (у эквіваленце – каля 20 тысяч долараў), – кажа Ніна Рыгораўна. – *Натуральна, аплачваць іх не збіраюся, а таму дзяржава ў мяне прыцягвае забірацб 50 працэнтаў пенсіі. У выніку раней атрымлівала 160 рублёў на рукі, столькі ж ішло на пагашэнне штрафаў. Зараз маю крыху больш – 170 рублёў».*

Каб спагнаць штрафы, судовыя выканаўцы абвясцілі нават аўкцыён па продажы лецішча Ніны Багінскай у Дамашанах Смалявіцкага раёна, а таксама арыштавалі лецішча пенсіянеркі ў Пухавіцкім раёне.

«Як вядома, лецішча ў Дамашанах збіраліся прадаць з аўкцыёна, але пакупнікоў так і не знайшлося, – працягвае Ніна Багінская. – *Смалявіцкі аддзел прымусовага пакарання пасля гэтага адмовіўся выстаўляць на аўкцыён маю нерухомасць, і справу перанакіравалі ў аддзел прымусовага пакарання Першамайскага раёна Мінска. А зараз атрымала ліст і з аддзела прымусовага пакарання Пухавіцкага раёна, у якім паведамляецца, што і гэтае лецішча не будзе выстаўлена на аўкцыён, бо няма жадаючых яго набыць. А можа, маю маёмасць і наогул перадумалі прадаваць?»*

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ГЛАС НАРОДА

Господин Румас, услышьте нас…

Нашему правительству, кажется, уже давным-давно нужно было со стыда сгореть. Как это за тридцать с лишним лет не рассчитаться с теми, кто в трудное для государства время поддержал его своими сбережениями, а их до сих пор так и не отдали?!

Хочется надеяться, что опытный экономист, каким является нынешний председатель Совета министров Сергей Румас, будет более разумно расходовать деньги налогоплательщиков и вспомнит о тех, кому нужно вернуть деньги. Вариантов у него много. Прежде всего, и это основной источник, нужно сократить расходы на поддержание аппарата власти и довести его до уровня соседних европейских государств (5–10%). Мы чрезмерно увлеклись проведением развлекательных показушных спортивных игр, подчас с желанием провести их на уровне богатых стран (США, Канады, Германии…), социальный блок которых составляет более 50–70 процентов бюджета, в то время как у нас – около 20 процентов.

Мы любим проводить величественные военные парады по случаю всевозможных юбилейных и не только дат, когда можно было бы обойтись спортивными выступлениями на стадионах, народными гуляньями на улицах и площадях и т.п.

Какие неудобства подчас подготовки и проведения этих игр приходится выносить жителям города! Вот только один пример. Я каждый день наблюдаю транспортный коллапс на МКАД в районе улицы Ландера, где решили отремонтировать мост через железную дорогу до проведения Европейских игр. Скопление машин создало неблагоприятную экологическую обстановку в этом районе. Неужели нельзя решить этот вопрос по-другому, то есть полностью закрыть этот участок дороги и пустить транспорт по обходным маршрутам?

Читатели «Народной Воли» предлагали много вариантов решения вопроса о компенсации вкладов. Конечно, можно сделать вид, что в этом плане что-то делается, хотя на самом деле это была самая настоящая фикция – меняли один советский рубль на один «зайчик». Это, как отмечалось в газете, иначе как издевательством не назовешь. За семь тысяч советских рублей (стоимость легкового автомобиля) выдали семь тысяч зайчиков (стоимость пластмассовой коробочки для цветов в тот период).

Проще, конечно, сказать, что вопрос закрыт и никто им больше заниматься не будет. Но это ли не плевок в лицо людям старшего поколения, которых лишили их сбережений перед уходом на пенсию и заставили начинать жить с чистого листа?

Мы избирали депутатов в Палату представителей, давали им поручение решить этот вопрос по справедливости, однако я лично не слышал, чтобы они обсуждали его на своих пленарных заседаниях. И вообще, я хочу спросить у председателя Палаты представителей Владимира Андрейченко: почему не транслируют их работу по телевидению, как это практиковалось ранее, когда мы могли видеть своих депутатов и слышать их выступления? А ведь не за горами уже и новые выборы.

Василий БОЛДЫШЕВ, пенсионер.
Минск.

ВАС ЦІКАВІЦЬ…

Маёй блізкай сваячцы хутка давядзецца звяртацца ў раённы аддзел сацыяльнага забеспячэння для афармлення пенсіі. Але так атрымалася ў жыцці, што яна не мае неабходнага працоўнага стажу. Скажыце, ёй адмовяць у грашовай падтрымцы збоку дзяржавы ці нешта будуць выдаваць штомесяц?

Сямён КУРЫЛАЎ., Брэст.

Будзе сацыяльная пенсія

Паводле нашага заканадаўства, любы чалавек, дасягнуўшы сталага ўзросту, можа разлічваць на дапамогу дзяржавы. Але яна можа быць рознай – у залежнасці ад таго, які ўклад ён унёс за сваё жыццё ў агульнадзяржаўную скарбонку.

Таму, спадар Курылаў, калі ваша сваячка дасягнула 60-гадовага ўзросту, то атрымае пенсію, але зусім маленькую. Паколькі яна не мае неабходнага працоўнага стажу, ёй будзе прызначана так званая сацыяльная пенсія, якая, дарэчы, складае толькі палову бюджэту пражытачнага мінімуму. А гэта на сённяшні дзень усяго 107 рублёў.

ДИСКУССИЯ

Половина денег уходит на лекарства

Хочу откликнуться на статью Алексея Ефимчика «Пенсионеры-страдальцы и пенсионеры-господа», которая была напечатана в газете «Народная Воля» 25 января 2019 года. Действительно, давно пора установить дифференцированный подход в назначении пенсий различным категориям граждан. Так, военнослужащим советского периода (которых уже почти не осталось) заслуженно начислялась высокая пенсия, прежде всего по советским гарнизонам и не только. Нынешним же военнослужащим, уходящим в отставку, считаю, размер существующей пенсии слишком высок, ведь служат они в родном Отечестве. То же самое относится и к работникам Министерства внутренних дел: почему кадровики, тыловики, финансисты и прочие служащие вспомогательных служб, извините, протирающие на работе штаны, должны получать такую же пенсию, как и, скажем, оперативники, омоновцы, «топтуны» и другие работники так называемых опасных профессий?

Сам я ушел на пенсию в 2007 году, но работал еще до 2011-го, вовремя ушел, хотя предлагали еще поработать. Не хотел оставаться из-за возрастающего прессинга и чиновничьего беспредела. Дело доходило порой чуть ли не до плана по изъятию талонов по технике безопасности.

Пенсия моя по сравнению с другими вроде бы и не маленькая – 500 белорусских рублей, во всяком случае в совокупности с пенсией супруги выжить можно. Вот только бы не старость и связанные с ней болезни, когда почти половина пенсии уходит на лекарства при почти ежедневном росте цен…

Александр РЯБЦЕВ.
г.Слуцк.

КРОПКІ НАД «І»

Ніякай кніжнай інсталяцыі танка не будзе!

У мінулым нумары «Народнай Волі» была змешчана калонка Алены Малочка пад назвай «Зачем построят танк на книжной ярмарке?». На жаль, аўтар у апошні момант, непасрэдна перад публікацыяй, не праверыла інфармацыю, якая на той час ужо састарэла, ды і афіцыйнага пацвярджэння не мела. Фактычна яна напісала пра раней укінутую ў СМІ ідэю кніжнай інсталяцыі танка на чарговай кніжнай выстаўцы-кірмашы, якая пачне сваю працу ў Мінску 6 лютага. Дарэчы, па пастаянным адрасе – Адміністрацыйны комплекс па праспекце Пераможцаў, 14.

Каб зняць непаразуменне, рэдакцыя вырашыла зрабіць удакладненне, звярнуўшыся за каментарыем да начальніка ўпраўлення выдавецкай і паліграфічнай дзейнасці Міністэрства інфармацыі краіны **Алены Паўлавай**. І вось што яна сказала:

– Праграма кніжнай выстаўкі-кірмашу ўжо надрукавана. Дарэчы, з улікам усіх прапаноў ад выдавецтваў, кнігагандлёвай сеткі, бібліятэк і, што цікава, ад музеяў, тэатраў і кінатэатраў. Ніякага танка – ні сапраўднага, ні інсталяцыі – мы як галоўныя арганізатары не ўсталёўваем. І не збіраліся гэтага рабіць. Так, такая «танкавая» прапанова раней выказвалася, але цікавасці на аргкамітэце выстаўкі яна не выклікала. Пэўна, сапраўды ёсць рэчы несумяшчальныя…

І з Аленай Малочка тут не паспрачаешся.

– Дарэчы, вы гаворыце, што прапановы наконт мерапрыемстваў у праграму выстаўкі выклалі не толькі выдавецтвы, не толькі кнігарні…

– Так, адметнасць сёлетняй – XXVI па ліку – Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу заключаецца найперш у тым, што праграма кніжнага свята разлічана на многія пляцоўкі. У кінатэатрах у гэтыя дні – з 6 па 10 лютага – пройдуць кінафільмы, сцэнарыі якіх створаны паводле твораў беларускіх пісьменнікаў. У тым ліку і кінафільм Сяргея Лазніцы «У тумане» паводле аднайменнай аповесці Васіля Быкава ў кінатэатры «Ракета». Будзе паказаны гэты кінафільм і ў сталічным Доме кіно. А ў кінатэатрах «Кастрычнік» і «Салют» – «Цуда-востраў, ці Палескія рабінзоны», які нагадае нам славуты твор Янкі Маўра.

Вельмі многа розных аўтограф-сесій, прэзентацый беларускіх і замежных пісьменнікаў пройдзе ў бібліятэках горада. Напрыклад, у дзіцячай бібліятэцы імя Васіля Віткі – тэатралізаванае прадстаўленне «Хітрая скарбонка Уладзіміра Ліпскага» паводле кнігі вядомага пісьменніка «Грошык і яго таямнічы кошык».

Хацела б падкрэсліць, што вялікая ўвага, як ніколі, нададзена перакладной літаратуры. Чытачы, наведвальнікі выстаўкі і госці розных імпрэз у бібліятэках, музеях Мінска, дарэчы, як і непасрэдна на выстаўцы пазнаёмяцца з творчасцю самых розных літаратараў еўрапейскіх краін. Пазнаёмяцца праз прэзентацыі кніг, сустрэчы з аўтарамі, нават – праз удзел у майстар-класах па кніжнай графіцы.

Шведская амбасада падрыхтавала выстаўку ілюстрацый «Ура дзіцячай кнізе!». Наведвальнікам можна будзе нават сфатаграфавацца з парыкам Пэпі. Шведы прадставяць і кнігу-комікс «Даведнік супергерояў» у перакладзе на беларускую мову. Аўтограф-сесію правядзе і беларуская перакладчыца шведскіх дзіцячых кніг Надзея Кандрусевіч.

Шмат прыдумак – на стэндах Італіі, ФРГ, Фінляндыі і іншых краін. Нават конкурс на лепшае чытанне фінскага эпасу «Калевала» пройдзе.

– Спадзяёмся, што нашы, беларускія, выдавецтвы, пісьменнікі не саступяць замежнікам…

– Ні ў якім разе! Многа розных ініцыятыў вылучылі прыватныя выдавецтвы. Будзе і дыскусія наладжана адным з іх – «Нобелеўскія лаўрэаты па-беларуску – чаму гэта актуальна». Дарэчы, у «Мастацкай літаратуры» толькі што выйшла кніга лаўрэата Нобелеўскай прэміі Святланы Алексіевіч «У вайны не жаночы твар» у перакладзе на беларускую мову. «Мастацкая» перавыдала і кнігу вялікага амерыканскага пісьменніка Уолта Уітмена «Лісце травы» ў бліскучым перакладзе Янкі Сіпакова. Калі планавалі гэты праект, я пацікавілася ў выдаўцоў: няўжо Уітмен актуальны? Адказалі станоўча і досыць пераканаўча. Нават прыклад прывялі: два гады таму, у 2016-м, легенда року Ігі Поп запісаў альбом на вершы Уолта Уітмена. З гэтым, пэўна, не паспрачаешся.

«Вышэйшая школа» выдала досыць цікавы і грунтоўны даведнік «Сто пісьменнікаў ЗША». Адным словам, цікавостак на выстаўцы будзе звышдастаткова. Чакаем усіх у госці! Галоўнае пажаданне: каб усе наведвальнікі знайшлі на выстаўцы для сябе тую кнігу, якую і прачытаюць, і ў хатняй бібліятэцы для наступных пакаленняў пакінуць.

Надзея ЦВІРКО.

ПАМЯЦЬ

Вярніце Гараўскага на радзіму!

На Беларусі шмат тапонімаў з назвай Уборак. Неяк мой зямляк Валодзя К. падчас сустрэчы на радзіме зазначыў, што ў нашых краях нарадзіўся вядомы мастак Гараўскі. І пераконваў мяне так, што я вымушаны быў пайсці з ім за два кіламетры ў суседнюю вёску Уборак. На краю гэтай шляхетнай у мінулым ваколіцы віднеліся руіны з прыкметамі невялікай сядзібы. «Вось тут стаяў дом Апалінарыя», – сказаў Валодзя. І як я ні пярэчыў, ён «прапісаў» мастака ў нашым Асіповіцкім раёне.

Было б тое, можа, і смешна, калі б не так сумна. Зямляк спасылаўся на друкаваны матэрыял. Там было напісана, што Апалінарый Гараўскі сапраўды нарадзіўся ва Уборках Ігуменскага павету. А Ігуменшчыне тады належаў і наш куток. Я не здаўся, вырашыў зазірнуць у Вікіпедыю (be.wikipedia.org). Там адшукаў інфармацыю, што Гараўскі нарадзіўся ў маёнтку Уборкі, які зараз знаходзіцца ў Пухавіцкім(!) раёне Мінскай вобласці. «Відаць, складальнік артыкула такі ж патрыёт, як і Валодзя, толькі Пухавіцкага раёна», – падумалася мне. Сапраўды Пухавіччына прэтэндуе быць радзімай Гараўскага, маючы ажно два населеныя пункты з падобнымі назвамі! (Каб неяк вызначыцца, адзін з іх назвалі Новым Уборкам.) Сайт artbelarus.by найбольш наблізіўся да праўды, бо адшукаў радзіму Гараўскага на Бярэзіншчыне. Але ў маёнтку, якога ніколі не існавала.

Апалінарый Гараўскі. Смерць паўстанца.

Дык адкуль жа родам быў знакаміты Апалінарый Гіляравіч Гараўскі, якога руская Вікіпедыя называе «белорусско-русским художником»? (Праўда, у рускіх і Марк Шагал «российский и французский художник белорусско-еврейского происхождения», то бок – рускі.)

Канешне ж, Апалінарый Гараўскі з Уборку. Дакладней, з «односелья» Уборкі. Від гэтага паселішча цяпер і вызначыць цяжка. Даведнік падае, што гэта «поселенье одной семьи, род заимки, хутора, фольварка, мызы». Як вынікае з плана ў архіўнай справе, знаходзіліся некалі гэтыя Уборкі пры дарозе з Ліпніцы ў Астравок на прасцягу сучаснага Бярэзінскага раёна (мажліва, недалёка ад вёскі Брадзец, якая пазней стала маёнткам Гараўскіх).

Вядома, што маці Апалінарыя Гараўскага Марыя набыла Уборкі ў 1836 годзе ў Марыі з Тамашэўскіх (у другім шлюбе Усціновічавай) цераз сыноў апошняй – Усціна і Мацвея Сарачынскіх. Пэўна, да гэтага Гараўскія арандавалі хутар, бо тут на ўлонні прыроды Апалінарый нарадзіўся ў 1833 годзе. Бацьку мастака, Гілярыю Францавічу, які круціўся, як Марка па пекле, каб накарміць сям'ю ў дзесяць душ, дапамагалі пяцёра дворных – сям'я Карпуся Крыўцова. (Калі надышла пара адмены прыгону, то Карпусь разам з сынам Карлам атрымалі ад Гараўскіх у выкуп па 23 дзесяціны зямлі. Але нават тых 194 рублёў 69 капеек, якія належала сплаціць, у іх не было. Так і жылі па-ранейшаму «неадкупленыя» сяляне побач з сям'ёй «пана» амаль дваццаць гадоў.)

Паводле закона Расійскай імперыі, Апалінарый, як старэйшы сын у сям'і, быў абавязаны адслужыць вайсковую службу. Калі не было ваеннай адукацыі, то – шараговым. Бацька паклапаціўся, каб сын трапіў у толькі што створаны Брэст-Літоўскі кадэцкі корпус. Вучоба вымагала расходаў, але давала і перспектыву, бо ў іншых сферах, акрамя арміі, беларусам зрабіць кар'еру было немагчыма. Што адбылося пазней, вядома з літаратуры: цераз знаёмства з палкоўнікам Міхаілам Бенуа, братам прыдворнага расійскага архітэктара Мікалая Бенуа, Апалінарый у 1850 годзе паступіў у Пецярбургскую акадэмію мастацтваў. Поспехі ў жывапісе былі ашаламляльныя. Гараўскі скончыў акадэамію з вялікім залатым медалём.

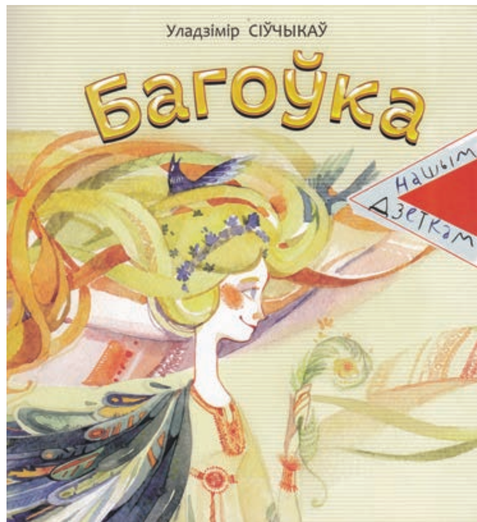
Сайт www.facebook.com/puchavickirajoninfo «прызямляе» мастака канкрэтна ў Дукорскім сельсавеце на Пухаўшчыне (трэба ж дзесьці даць яму прытулак). Але мне падаецца, што ваколіцы вёскі Брадзец на Бярэзіншчыне выглядаюць не горш, Гараўскі неаднойчы маляваў родныя мясціны.

У 1890 годзе, відаць, ужо пасля смерці бацькоў, Гараўскія прадалі свае самотныя Уборкі селяніну Нікіфараву. Пазнейшыя гістарычныя завеі сцёрлі памяць пра іх. Але, я ўпэўнены, нашы мастакі адшукаюць гэта ўрочышча і ўвекавечаць тут не кароў і казлоў (як гэта яны робяць апошнім часам у сталіцы), а свайго калегу па цэху. Канешне, калі гонар маюць.

Віктар ХУРСІК, ураджэнец аднаго з беларускіх Уборкаў.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Багоўка – божая кароўка

Сем'і, у якіх ёсць малыя дзеці, і работнікі дзіцячых садоў не маглі не заўважыць, што беларускія пісьменнікі вельмі мала пішуць вершаў, апавяданняў, казак для самых маленькіх дзяцей. Між тым для іх з'явіўся маральны стымул: выдавецтва «Мастацкая літаратура» ў 2013 годзе заснавала серыю «Нашым дзеткам».

Добрая ініцыятыва дае плён. Паціху пачалі з'яўляцца ў кнігарнях гэтыя дэфіцытныя выданні. І самае свежае з іх – «Багоўка» Уладзіміра Сіўчыкава. Адразу карціць назваць і маладую мастачку Анастасію Лісавец. Кошт каляровай кніжкі ў пераплёце даволі даступны, яе наклад – 1500 асобнікаў. Кніжка вельмі цікавая. Чытачы авалодаюць мілагучным беларускім словам *багоўка*, запомняць яго, уведаюць, чаму ката паэт назваў паляўнічым, а яшчэ – што прыпасае сабе на зіму ваверка, а што ў закутку трымае аматарка слодычы Хрысціна. Іншая ласуха не цураецца глыбоцкай згушчонкі. Вельмі пашанцавала яшчэ адной «жыхарцы» кніжкі «Багоўка»: «*У красуні, у Ілонкі, // Вышываная дублёнка.// Па дарозе з Серабранкі // Не дае замерзнуць ранкам.// З вёскі Моталь кажушку// Аж зайздросцяць у садку*».

Як бачым, у гэтага выдання – не толькі прыгожая вопратка, а і беларуская душа. У вершы «Будзь беларускай!» ёсць такія неацэнныя словы: «*Нібы замову, // Моц і пяшчоту // Бацькавай мовы // Помні заўсёды*».

Нам з унукамі асабліва пашанцавала. Сваю кнігу шчыры аўтар блаславіў прыязным аўтографам: «Хай Глебу разам з Веранічкай // Гартаць «Багоўку» стане добрай звычкай!»

Віншуем Уладзіміра Сіўчыкава з цудоўнай навінкай!

Васіль ЖУКОВІЧ.

У СОСЕДЕЙ

Петр Порошенко выдвинул себя в президенты

На этой неделе президент Украины **Петр Порошенко** официально объявил о своем участии в выборах. Исходя из того, что рейтинг политической партии «Блок Петра Порошенко «Солидарность» еще ниже, чем у самого Петра Алексеевича, его заявление было озвучено не на партийном съезде, а в Международном выставочном центре на форуме «От Крут до Брюсселя. Мы идем своим путем». Выдвижение Петра Порошенко поддержали премьер-министр **Владимир Гройсман** и председатель Верховной Рады **Андрей Парубий**.

Не обошлось без курьезов и скандалов. Мэр Киева **Виталий Кличко**, являющийся формальным главой президентской партии «БПП «Солидарность», за пару дней до значимого события внезапно был госпитализирован в Австрии с болями в спине. Правда, к началу мероприятия он прислал видео со своим выступлением в поддержку Порошенко. А после того, как форум закончился, известная украинская рэп-певица **Alyona Alyona** заявила, что ее обманом завлекли на него: *«Друзья, должна ответить на обвинение относительно моего участия в политическом мероприятии партии БПП. Мне позвонил председатель Барышевской районной администрации и предложил принять участие в конференции, в которой будут задействованы педагоги, благотворители, активисты и меценаты, с целью помочь благотворительностью моему детсаду. Я согласилась, но совсем не ожидала, что попаду на предвыборную кампанию Петра Порошенко».*

Четвертый пророссийский кандидат

Первый и бессменный лидер запрещенной в 2015 году Коммунистической партии Украины **Петр Симоненко** на этой неделе подал в Центральную избирательную комиссию документы на регистрацию кандидатом в президенты.

Минувшим летом **Виктор Медведчук**, кум **Владимира Путина**, заявил о том, что необходим единый пророссийский кандидат в президенты Украины, и занялся согласованием подходящей кандидатуры.

В результате после официального старта избирательной кампании на сегодняшний день таковых уже четверо. Помимо только что заявившегося коммуниста Петра Симоненко это депутаты Верховной Рады **Юрий Бойко**, **Александр Вилкул** и **Евгений Мураев**. С выдвижением еще одно-

го Петра появляется вероятность продолжить закономерность при избрании президентов Украины: Леонид, Леонид, Виктор, Виктор, Петр… Правда, в регистрации Симоненко могут отказать из-за того, что он идет не как самовыдвиженец, а от запрещенной судом Коммунистической партии. Но если Порошенко вновь станет президентом, то интрига сохранится до 2024 года.

Анатолий Гриценко определился с главой СБУ

Команда кандидата в президенты Украины **Анатолия Гриценко**, входящего в первую пятерку по рейтингу претендентов на президентское кресло, последнее время пополняется амбициозными политическими деятелями. Это как опытные политики (экс-вице-премьер и экс-заместитель председателя Верховной Рады **Николай Томенко**, экс-депутаты ВР **Николай Катеренчук** и **Тарас Стецькив**, депутат ВР **Виктор Чумак**), так и молодые но уже достаточно известные политики (депутаты ВР **Мустафа Найем**, **Сергей Лещенко**, **Светлана Залищук**). На днях к команде перспективного кандидата присоединился в прошлом первый заместитель председателя СБУ, генерал-майор **Виктор Трепак**, со скандалом покинувший команду Петра Порошенко в 2016 году.

Анатолий Гриценко, представляя свою кандидатуру на должность главы СБУ, перечислил мотивы своего выбора: *«…Человек, который соответствует принципам «трех П» – профессионализм, порядочность, патриотизм… Человек с оперативным опытом борьбы с преступностью, противодействия коррупции, раскрытия резонансных дел и ареста высоких чинов – судья Зварыч, генерал Пукач, «бриллиантовые прокуроры», «амбарная книга Партии регионов»... Человек чести, который не держался за кресло, написал рапорт и ушел с должности первого заместителя председателя СБУ, когда от президента почувствовал фальшь и имитацию. Знакомьтесь: Виктор Трепак, кандидат юридических наук, генерал-майор – он возглавит СБУ после моей победы на выборах».*

До окончания выдвижения кандидатов осталось три дня

4 февраля последний день подачи документов в ЦИК Украины для лиц, изъявивших желание стать кандидатом на должность президента страны. 9 февраля список претендентов будет полностью сформирован. На сегодняшний день порядка 50 человек подали заявления на регистрацию. Среди них есть настоящие зубры и аксакалы украинской политики, не один раз пытавшиеся стать президентом страны: **Александр Мороз**, **Петр Симоненко**, **Юлия Тимошенко**, **Анатолий Гриценко**. Метят в президентское кресло два бывших главы СБУ: **Игорь Смешко** и **Валентин Наливайченко**, некогда бывший послом Украины в Беларуси. В числе кандидатов может оказаться еще один посол Украины в Беларуси **Роман Безсмертный**. Среди соискателей всего три женщины.

На сегодняшний день зарегистрировано 26 кандидатов – это новый рекорд в Украине. До этого рекорд принадлежал избирательной кампании 2004 года – 24 человека. 12 претендентов получили отказ в регистрации. Как правило, основной мотив нерегистрации кандидатом – непредоставление 2,5 миллиона гривен (около 90 тысяч долларов США) избирательного залога. Национальное агентство по предотвращению коррупции (НАПК) проверило декларации всех зарегистрированных кандидатов. Во всех оказались ошибки и неточности. Но по украинскому законодательству этот факт не является основанием для отказа в регистрации.

Подборку подготовил Александр ЦЫНКЕВИЧ, собственный корреспондент «Народной Воли» в Украине.

АМБИЦИОЗНЫЙ ПРОЕКТ

Индийский штат строит социальный рай

Власти небольшого индийского штата Сикким, расположенного в Гималаях, планируют обеспечить каждого из своих 610.577 граждан базовым доходом. Универсальный базовый доход – регулярная и безоговорочная выплата гражданам от правительства. Этот денежный платеж в теории призван заменить часто запутанную стратегию госпомощи, которую обеспечивает государство, и передать решения о расходах в руки самих граждан.

Сикким не в первый раз заявляет о подобных амбициозных проектах: в 1998 году это был один из первых индийских штатов, который запретил использование пластиковых пакетов. Помимо этого, местные власти обеспечили жильем всех своих граждан, а совсем недавно Сикким стал первым в стране органическим штатом, полностью исключившим использование пестицидов и удобрений.

Социальные показатели региона также отличаются от остальной части страны, имея средний уровень грамотности 98 процентов, благодаря чему количество людей, живущих за чертой бедности, сократилось примерно до 8 процентов – по сравнению с почти 30 процентами в национальном масштабе. Небольшой географический район Сиккима и низкая плотность населения частично объясняют этот успех. Теперь власти решили внедрить эксперимент по безусловному базовому доходу для населения.

«Если есть хоть какой-то шанс, что это случится где-то, то это Сикким. В конечном счете это вопрос политической воли. С ростом глобального неравенства мы хотим обеспечить преодоление разрыва», – утверждает единственный член индийского парламента от этого штата Прем Дас Рай. Вместе с тем политик отказался сообщить, во сколько может обойтись эта программа правительству.

Известно, что в качестве основных сфер для привлечения ресурсов будут задействованы туризм и энергетика. Туризм считается основным источником дохода штата: ежегодно его посещают более 2,5 миллиона человек. Как регион, генерирующий избыточную электроэнергию, Сикким продает 90 процентов своей гидроэнергии. На данный момент, по словам Рая, правительство проводит встречи с экспертами и заинтересованными сторонами и планирует развернуть эксперимент к 2022 году.

Идея универсального базового дохода нашла одобрение в Кремниевой долине и у таких заметных личностей, как Марк Цукерберг и Илон Маск, который назвал это необходимым шагом, ведь автоматизация постепенно берет на себя работу человека.

Однако экономисты указывают и на возможные подводные камни этой идеи. Некоторые задаются вопросом: не приведет ли замена чего-то определенного, как, например, продовольственные субсидии, на простую выдачу денег к бесполезным и расточительным расходам населения? Другие говорят, что гарантированный базовый доход не мотивирует и не стимулирует к работе, что увеличивает вероятность сокращения рабочей силы.

По материалам Naked-science.

ЭКОНОМИКА

В Китае зафиксированы самые низкие темпы роста за три десятилетия

Китайская экономика в минувшем году выросла лишь на 6,6 процента по сравнению с предыдущим годом. На замедлении темпов роста сказались торговая война с США и внутренние проблемы.

Рост экономики в последнем квартале 2018 года упал в годовом исчислении до 6,4 процента. В последний раз такие показатели были зафиксированы в 2009 году перед началом глобального финансового кризиса. Что касается показателей за целый год, то в последний раз такие темпы роста были отмечены в 1990 году.

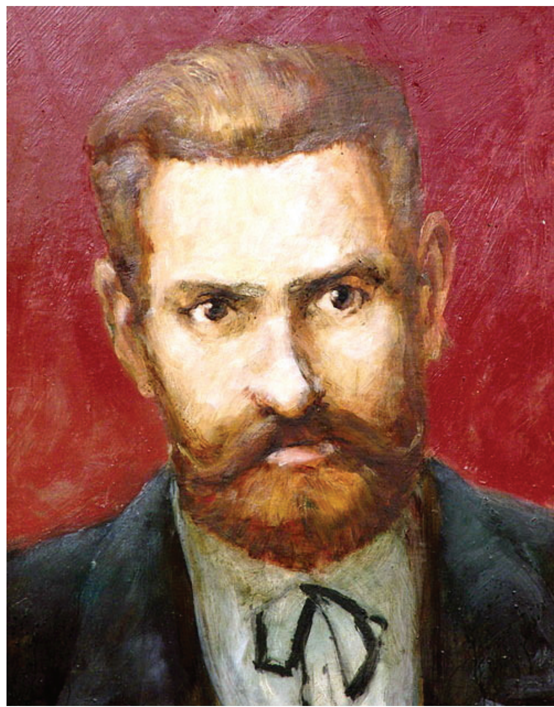
Это не предвещает благоприятного развития событий на текущий год: по прогнозам Всемирного банка и ряда других экспертов, в 2019 году экономика КНР вырастет лишь на 6,5 процента. Дальнейшее развитие ситуации будет во многом зависеть от того, удастся ли Пекину урегулировать торговый конфликт с США или война лишь усилится.

Эксперты констатируют, что торговая война вызывает в первую очередь рост неуверенности, что в свою очередь негативно сказывается на экспорте и инвестициях. США поставили Китаю ультиматум, требуя не позднее 1 марта шире открыть свой рынок и объявить решительную войну хищениям интеллектуальной собственности в сфере высоких технологий. В случае невыполнения этих требований президент США Дональд Трамп пригрозил принять против Китая еще более жесткие меры.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Леанід ЛЕВАНОВІЧ

ВОЛАТ АДРАДЖЭННЯ

I

Радашковічы… Гістарычнае паселішча. Вуліцы яго памятаюць Янку Купалу, тут ён шлюбаваўся ў касцёле з Уладзіслаўай Станкевіч, тут упершыню была пастаўлена ягоная «Паўлінка». Тут працаваў Вялікі Беларус Ядвігін Ш., аб чым сведчыць валун з мемарыяльнай дошкай. Я напамяць ведаю яе тэкст, але, калі нядаўна завітаў у Радашковічы, заманулася перачытаць ізноў. Вось што напісана на дошцы: *«У Радашковічах у 1891–1897 гг. жыў і працаваў памочнікам аптэкара вядомы беларускі пісьменнік, адзін з пачынальнікаў нацыянальнай мастацкай прозы Ядвігін Ш. (Антон Іванавіч Лявіцкі, 1868–1922 гг.)».*

Вакол валуна гуляла дзятва, на яго макаўку ўскараскаўся хлапчук і з вышыні паглядаў на сваіх сябрукоў. Круглы ўсмешлівы тварык яго абсыпаны рабаціннем, валошкавыя вочы гарэзліва пабліскваюць з-пад ільняных брывоў.

– Як цябе завуць? – пацікавіўся я.

– Віталік, – ахвотна адказаў малы.

– У якім ты класе вучышся?

– У трэцім.

– Ну й якія маеш поспехі?

– Вучуся без шасцёрак, – з гонарам мовіў Віталік.

– А якія ўрокі табе найбольш падабаюцца?

– Люблю матэматыку.

– А кніжкі чытаць любіш?

– Нядужа. Часу на ўсё не хапае. У секцыі займаюся. Зімой – хакей, улетку – футбол.

– А гэтага пісьменніка… Ну, пра якога тут на дошцы напісана, нічога не чытаў?

– Не. Нам не задавалі. Дома ў нас яго кніжак няма. А чаму гэты пісьменнік і Лявіцкі, і Ядвігін Ш.? Што значыць гэтая літара «Ш»?

Як мог, даходліва патлумачыў Віталіку сэнс незвычайнага псеўданіма, які ўзяў сабе Антось Лявіцкі. Слухаў хлапчук уважліва, нават калі яго паклікалі сябры, ён не адыходзіў ад мяне. Не сумняваюся, ён расказаў пачутае сябрукам. А вось чытачам «Народнай Волі» раскрыю таямніцу дзіўнага псеўданіма крыху пазней.

Віталік нарэшце подбегам рушыў да сваёй кампаніі. Я стаяў, азіраўся вакол, міжволі мільганула думка: што убачыў бы тут, у Радашковічах, Антон Лявіцкі, калі б вярнуўся з таго свету? Пэўна, валун з мемарыяльнай дошкай яго ўсцешыў бы: не забылі, памятаюць, – але калі б пагаварыў з Віталікам, то моцна засмуціўся б. А як прачытаў бы шыльды, вялікія, рознакаляровыя, што кідаюцца то тут, то там у вочы, дык засмуціўся б яшчэ мацней. На двухпавярховым доме насупраць аптэкі жаўцее надпіс: «*Кафе «Ливадия»*. Далей: «*Универсам «Татьяна», «Цветы», «Косметика»*. Драбнейшымі літаркамі: «*Гурмания*» (?). А на самым версе, высока над дахам, буйныя літары: «*АПТЕКА*».

Бедны памочнік аптэкара Антон Лявіцкі стаяў бы, як укапаны, і дзівіўся б: куды ён трапіў? Няўжо гэта ягоныя мілыя сэрцу Радашковічы? Колішні асяродак культуры, вуліцы якога памятаюць знакамітага выдаўца «Нашай Нівы» Аляксандра Уласава, які жыў непадалёк у сваёй Мігаўцы, выдатнага палітычнага дзеяча, старшыню ўрада БНР Сымона Рак-Міхайлоўскага – менавіта ён адкрываў у снежні 1917 года Першы Усебеларускі з'езд. Дарэчы, Сымон Рак-Міхайлоўскі напісаў музыку «Зоркі Венеры», а нарадзіўся ён за сем вёрст ад Радашковічаў у вёсцы Максімаўка. Памятаюць Радашковічы маладыя бадзёрыя крокі Вялікага Беларуса Браніслава Тарашкевіча і яго жонкі-прыгажуні Веры Андрэеўны, якая доўга жыла тут і пасля гібелі мужа. У Радашковіцкай гімназіі вучыўся Максім Танк, пасля вайны ў школе працаваў Фёдар Янкоўскі, які партызаніў у тутэйшых лясах. Застаецца дадаць, што ў мясцовай раёнцы працаваў нястомны ратай на ніве Беларушчыны Адам Мальдзіс.

Вось што гэта за месца, Радашковічы! А зараз тут цяжка знайсці беларускамоўную шыльду. Ёсць вуліца *«Б.Тарашкевича»*. На некаторых хатах шыльды беларускамоўныя. Гэта што – даніна двухмоўю?

II

Але вернемся да Ядвігіна Ш. Часта здымаю з паліцы кніжку яго выбраных твораў, якая пабачыла свет у «Мастацкай літаратуры» ў 1976 годзе. Увайшлі ў яе апавяданні, раман «Золата», паэма «Дзед Завала», нарысы, успаміны, артыкулы, творы на рускай мове. Ёсць і пераклад з рускай мовы – апавяданне У.Гаршына «Сігнал». Як бачым, спрабаваў сябе аўтар у розных жанрах, часта ішоў па цаліку. Ну, сапраўды, першы раманіст у нашай літаратуры, дый нарысіст таксама: «Лісты з дарогі», «Думкі з падарожы» – гэта першыя нарысы і эсэ, напісаныя па-беларуску.

Перш чым аналізаваць творчасць пісьменніка, колькі слоў з яго біяграфіі. Нарадзіўся Антон Іванавіч Лявіцкі ў маёнтку Добасна (зараз гэта Кіраўскі раён Магілёўскай вобласці). З месцам нараджэння ўсё ясна, а вось з датай розныя варыянты: у прадмове да кніжкі І.Чыгрын падае дату 25 чэрвеня 1868 года. «Вікіпедыя» – 4 студзеня 1869-га. Дзед Іван Лявіцкі служыў ляснічым. Антось вучыўся ў Мінскай гімназіі, пасля паступіў у Маскоўскі ўніверсітэт на медыцынскі факультэт.

Аднак вучыцца давялося нядоўга. Студэнты Пятроўска-Разумоўскай акадэміі паднялі бунт, іх падтрымалі студэнты-медыкі. Паліцыя загнала бунтаўшчыкоў у агульную камеру Бутырскай турмы. Вось як піша пра гэта дачка А.Лявіцкага Ванда: *«Дзе моладзь – там і песні. У камеры стала шумна і весела. Перш за ўсё заспявалі «Gaudeamus igitur», «Быстры, как волны…». А далей неяк знячэўку арганізаваліся групы – адны спявалі рускія песні, другія – украінскія, там палякі зацягнулі «Варшавянку». І тут студэнты Мінскага і Віленскага зямляцтва пачулі, што ў іх ёсць свае, беларускія песні… (Вось тут я пазнаў сябе беларусам, – расказваў мой бацька)».*

Між іншым, я адчуў сябе беларусам у сталіцы Эстоніі, дзе служыў матросам. Мяне здзівіла, што ў Таліне ўсюды гучыць эстонская мова, а ў Мінску беларускага слова не пачуеш. Чаму? Калі вучыўся ў Магілёўскім культасветвучылішчы, беларусам сябе не лічыў. Рыхтавалі нас для сельскіх клубаў, галоўны прадмет быў – «партийно-политическая работа в деревне», затым – гісторыя партыі, я ведаў даты ўсіх партыйных з'ездаў і зусім не ведаў слаўнага мінулага Беларусі. Дарэчы, вучылішча насіла імя Крупскай, а БДУ, журфак якога я скончыў, – імя Леніна. Так што я атрымаў бальшавіцкае сямейнае выхаванне.

Але вернемся да Антона Лявіцкага, якому давялося пасядзець у адзіночнай камеры Бутыркі. Час ён дарэмна не траціў, пераклаў на беларускую мову апавяданне Гаршына «Сігнал», запісваў беларускія песні, якія ведаў. Калі выйшаў з турмы, ва ўніверсітэт вярнуцца не ўдалося – студэнту-бунтаўшчыку месца там не знайшлося. Давялося вярнуцца ў Карпілаўку – вёсачку паблізу Радашковічаў, займацца гаспадарчымі справамі. Потым у Мінску здаў экзамен на памочніка аптэкара і пачаў працаваць у Радашковічах. У 1894 годзе ўзяў шлюб з Луцыяй Гнатоўскай, якая скончыла ў Вільні школу шыцця, займалася шытвом у Радашковічах. Яшчэ да жаніцьбы давялося пакінуць працу ў аптэцы па слабасці лёгкіх, як сведчыла дадзенае яму медыцынскае заключэнне. Выручала гаспадарка ў Карпілаўцы.

Улетку 1903 года Антон Лявіцкі едзе ў Вільню, тут пачалося яго актыўнае і плённае супрацоўніцтва з «Нашай Нівай», знаёмства з Купалам, Максімам Багдановічам. Дачка Ванда ўзгадвае, шо Купала часта заходзіў да іх: *«Перш ён прыходзіў да нас браць кнігі, галоўным чынам польскіх пісьменнікаў: Крашэўскага, Ажэшкі, Міцкевіча, Сянкевіча… Нашай бібліятэкай карысталіся ўсе суседзі. Купала чытаў тату свае вершы і ўскорасці стаў друкаваць іх у «Н.Н.». Купала проста і часта прыходзіў да нас. З татам яны вялі доўгія гутаркі, спорылі, чыталі».*

І яшчэ цікавая рэмарка Ванды: бацька ніколі не пасылаў да друку толькі што напісанае, лічыў, што твор павінен адлежацца даўжэйшы час, а тады пачынай яго чытаць. Тут і паставішся крытычна, убачыш недахопы, выправіш стыль.

Гэтае мудрае правіла – я раіў бы яго ўсім аўтарам, асабліва пачаткоўцам, – спрыяла таму, што творы Ядвігіна Ш. вызначаюцца высокімі мастацкімі якасцямі. Асабліва значных поспехаў ён дасягае ў байках у прозе. Гэтыя творы вылучаюцца глыбінёй вобразаў, вострым сюжэтам, каларытнай мовай.

Першы твор на беларускай мове Ядвігін Ш. надрукаваў у 1906 годзе – апавяданне «Суд» («Наша доля», №3). З гэтага часу і пачаўся яго актыўны ўдзел у развіцці беларускай літаратуры. Новага аўтара заўважылі, запрасілі на працу ў рэдакцыю «Нашай Нівы», прызначылі загадчыкам літаратурнага аддзела. Несумненна, ён адыграў вялікую ролю ў творчым сталенні Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, уплыў Ядвігіна Ш. зведалі і Якуб Колас, Максім Гарэцкі, Цішка Гартны – аўтар другога рамана («Сок цаліны») у нашай літаратуры.

III

Мяне, як раманіста, асабліва цікавіць раман «Золата». Не буду пераказваць яго сюжэт, тым болей што твор не дайшоў да нас цалкам, але ў ім пульсуе жывое жыццё, добра выпісаны характары персанажаў. Глыбока, па-мастацку падае аўтар перажыванні Васіля, які, сам таго не жадаючы, штурхае Прузыну ў калодзеж. Пакуты сумлення даводзяць да вар'яцтва, і ўрэшце ён сам кідаецца ў калодзеж.

Сітуацыя вельмі драматычная. Можна сказаць, што аўтару не зусім удалося псіхалагічна матываваць учынкі герояў. Але не трэба забываць, што ён быў першы, ішоў па цаліку. Так, Ядвігін Ш., пэўна, чытаў Дастаеўскага, пераклаў на беларускую мову драматычнае апавяданне Гаршына, ведаў ён і творы польскіх класікаў. Магчыма, Ядвігін Ш. яшчэ дапрацаваў бы некаторыя старонкі, бо твор няскончаны, таму пра сюжэт рамана, а ён драматычны, напружаны, мы не маем падстаў гаварыць як пра завершаны, канчаткова выбудаваны. Друкаваўся раман у газеце «Беларусь» у 1920 годзе, аўтару заставалася жыць усяго два гады. І быў ён ужо цяжка хворы на сухоты.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Леанід ЛЕВАНОВІЧ

ВОЛАТ АДРАДЖЭННЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

О, гэтыя праклятыя сухоты! Яны дачасна звялі ў магілу геніяльнага юнака Максіма Багдановіча, укарацілі жыццё таленавітага пісьменніка. Вялікага Беларуса Ядвігіна Ш.

Калі аналізаваць сюжэт рамана не выпадае, то гаварыць пра яго мову маем поўнае права. А мова рамана «Золата» дужа каларытная. Вось адна сцэна: надыходзіць дождж, трэба спарадкаваць сухое сена. *«Васіль страпянуўся, хутка саскочыў з тарпы і выбег на двор.*

– Дождж толькі-толькі пачынае, як імжака нейкая, – адазваўся, варочаючыся, хлопец. – Давайце борздзенька насілкі – мы з паненкай як віш яго ўпратаем, а, дзядзька, толькі заграбайце за намі ўслед – нічога яму не станецца: у сярэдзіне сухутанька».

Гэтае *сухутанька* мяне вельмі ўсцешыла. Гэта наша, роднае. *Упратаем* – уплыў рускай мовы, а *борздзенька* – польскай. Ядвігін Ш. – не толькі адзін з пачынальнікаў нашай мастацкай прозы, але і адзін са стваральнікаў беларускай літаратурнай мовы.

Прывяду яшчэ прыклад, як Васіль любуецца вясковай дзяўчынай Зосяй: *«Але цяпер – за сталом, калі вочы яго затрымаліся толькі на твары дзяўчыны, сам сабе не верыў, як ён дагэтуль не прыкмеціў і гэтых валасоў чорных – не, нат не чорных, а быццам сініх, якія гвалтам хвалямі выбіваліся з-пад хустачкі, – і гэтага тоненькага зграбнага носіка, які завострываўся ўверх чутачку-чутачку – от, так толькі, каб даць свабоднейшы доступ да тонкіх, але пухлых чырвоненькіх вуснаў, за каторымі хаваліся, як часнок, густыя дробненькія і беленькія зубкі. А гэтыя вочы? Як дзве цёмныя хмары, на каторых час ад часу быццам мігане маланка!»*

Хіба не партрэт прыгажуні Зосі? Партрэт дасканалы, выпісаны з любасцю дакладнымі штрыхамі. А колькі слоў з ласкавым суфіксам «-еньк»: носік тоненькі, вусны чырвоненькія, зубкі дробненькія, беленькія. Нездарма, піша далей аўтар, Васілю здаецца, што, чаго б ні зажадалі такія вочы, ён, як малое дзіця, быў бы паслухмяны ім.

Міжволі думаеш: ёсць чаму павучыцца ў нашага пачынальніка. І як шкада, што раман не дайшоў да нас цалкам.

IV

Вось як пачынае Ядвігін Ш. «Лісты з дарогі»: *«Здаўна жадаў я – а думкі мае ляцелі і ляцелі за гэтым жаданнем, – каб як-колечы вырвацца з-паміж цесных і душных вулачак горада на прастор, на волю; пацягацца па родным краю, знаёмых адведаць, незнаёмых спазнаць; заглянуць пад саламяныя стрэхі ў тыя куткі-куточкі, аб каторых столькі-то пішуць, седзячы ў горадзе».*

І вось 27 мая пад вечар выбраўся Антон Лявіцкі з Вільні і пайшоў па Ашмянскім тракце. Падарожнік меў пільнае вока і чуйны слых. Ён усё бачыў, прыкмячаў, дзе зямля хоць і цяжкая, але добрая, ураджаі – аж люба глядзець, асабліва жыта. Але дамо слова аўтару: *«Сяляне хоць крэкчуць і наракаюць на цяжкое жыццё, але будынкі ў іх выглядаюць добра; жывёла сытая, дзе-нідзе блішчаць садочкі».* Цікавы выраз *блішчаць садочкі* – вясна, сады ў квецені, таму і блішчаць.

Хай выбачае чытач, але яшчэ адно выказванне пісьменніка не магу не працытаваць цалкам: *«Мова – гэта душа нацыянальная народа, калі ёсць такая душа, то ёсць і гаспадар яе – гэта сам народ, а як не гіне народ з нацыянальнай душой, то не загіне і беларускі народ! Дык не чурацца, не заракацца трэба гэтага народа, а ісці на сустрэчу яго жаданням, яго думкам. Хай кожны, каму дораг свой родны край, загляне хоць у бліжэйшыя вёскі, загляне пад падгніўшыя стрэхі хатак. Хай кожны святлейшы чалавек ідзе паміж гэтага народа і запальвае паміж яго светач навукі, свядомасці, справядлівасці…»*

Няма зараз у вёсках саламяных стрэх, будуюць людзі шыкоўныя дамы, катэджы, але ці гучыць у новых дамах роднае слова, пра якое з любасцю пісаў Ядвігін Ш. сто гадоў таму? На жаль, мілагучнае роднае слова ў вёсцы, як і ў горадзе, гучыць рэдка. Нездарма мудры Янка Сіпакоў з горыччу напісаў: *«Хто яшчэ, акрамя нас, беларусаў, можа пахваліцца такою дурнотаю: «Роднай мовы не ведаю!»?»* Дзякуй Богу, апошнім часам больш хінецца да беларушчыны моладзь, сталыя людзі, шырока адукаваныя, усё болей цікавяцца гісторыяй роднага краю. Нядаўна мяне здзівіў знаёмец, уладальнік камп'ютарнай фірмы:

– Калі маю вольную хвіліну, люблю глядзець тэлеканал «Беларусь 3». Як хораша вядзе перадачы «Размаўляем па-беларуску» Алена Трацэнка! Люба-дорага глядзець і слухаць! Душа адгукаецца на яе заклік: давайце часцей гаварыць па-беларуску самі і разам з намі. Гляджу і хіт-парад «Сто песень для Беларусі». Любуюся Волечкай Сацюк. Якая прыгажуня і разумніца!

А мне хочацца сказаць добрае слова пра перадачу «Наперад у мінулае», пра нястомную Аксану Вечар, якая шмат гадоў калясіць па Беларусі ў пошуках аўтэнтычных народных песень. І, вядома ж, не магу не пахваліць выдатную перадачу «Хата на хату» – пра песеннае спаборніцтва сем'яў. Вядоўцы Янка Крук і Ларыса Мятлеўская – малайцы!

V

Не магу не сказаць колькі слоў пра тое, як мы шануем памяць пра Ядвігіна Ш. Пра мемарыяльны знак у Радашковічах я ўжо гаварыў. Ёсць сціплы знак у Карпілаўцы – цяпер гэта Лагойскі раён, – дзе пісьменнік гаспадарыў на зямлі, будаваў свой дом, пражыў большую частку жыцця, напісаў шмат адметных твораў. Усталяваў гэты знак на свае сродкі пісьменнік Сяргей Давідовіч, які нарадзіўся ў гэтай вёсцы. Клапаціўся ён і пра музей, але лагойскія ўлады не падтрымалі, быццам Антон Лявіцкі тут і не быў.

Але тут *«хадзіў, ствараў і аздабляў роднае жыццё, упрыгожваў родную зямлю руплівец, што хораша, глыбока, назаўсёды пазнаў, хто ён, дзеля чаго жыве»,* – усхвалявана пісаў пра Ядвігіна Ш. знакаміты літаратуразнаўца Фёдар Янкоўскі.

«Пісьменнік, садоўнік, аптэкар, самадзейны артыст і рэжысёр Антось Лявіцкі. Адсюль, ад яго Карпілаўкі, ішлі і спяшаліся далікатныя сцежкі-сцяжынкі да мятных крыніц, да самых рукою падаць – Акопаў… Бачыўся мне чалавек, чый вобраз з маіх школьных, яшчэ дваццатых гадоў ідзе са мною – Янка Купала. Ён – мая мера людской прыгажосці, розуму, непаўторнага вялікага грамадзянскага абавязку, грамадзянства. Вернасці радзіме». Гэту вынятку з аповеда Янкоўскага «У садзе» я не мог не прывесці, бо вельмі ж узнёсла і прыгожа напісаў ён пра Ядвігіна Ш., пра Янку Купалу. Міжволі падумалася, што гэткімі ж словамі можна сказаць і пра аўтара аповеда: адметнага пісьменніка, выдатнага мовазнаўцу, рыцара беларускіх прыказак і прымавак. Падзеі ў творы адбываюцца ў чэрвені 42-га, васьмёра партызанскіх разведчыкаў прабіваюцца з блакады, прыселі перадыхнуць у садзе каля вёскі Карпілаўка. Стомленыя, сасмяглыя, устрывожаныя: што чакае іх наперадзе? Але думаюць яны не пра смерць, а пра жыццё, пра вялікіх беларусаў, якія ўпрыгожвалі гэтае жыццё.

Уразілі мяне словы пра грамадзянскі абавязак і грамадзянства. Ядвігін Ш., колішні студэнт-бунтаўшчык, усё жыццё быў верны грамадзянскаму абавязку. Пра грамадзянскае жыццё ён пісаў у сваіх нарысах. Невыпадкова ён стаўся ідэолагам і тэарэтыкам арганізацыі «Зялёны Дуб». Пра гэта напісала гісторык Ніна Стужынская («Народная Воля», 1 ліпеня 2016 г.) у артыкуле «За што змагаліся ваяры «Зялёнага Дуба»?». У 1920–1930-х гадах на Беларусі актыўна дзейнічала баявая палітычная арганізацыя «Зялёны Дуб». Ейныя ваяры лічылі ўладу бальшавіцкіх камісараў з'явай выпадковай і варожай самой сутнасці беларуса. Галоўная мэта арганізацыі – незалежнасць і адзінства Бацькаўшчыны. На жаль, дзейнасць Ядвігіна Ш. у гэтай арганізацыі была нядоўгай: хворыя лёгкія скарацілі жыццё палымянага змагара за Беларусь. Памёр ён у Вільні 24 лютага 1922 года.

А зараз пра незвычайны псеўданім. Дачка пісьменніка Ванда Лявіцкая ўзгадвае: у маладосці бацька быў моцна закаханы ў нейкую Ядвігу Шабуневіч з Радашковічаў, затым яны рассталіся, першае моцнае пачуццё асела ў душы назаўсёды. Калі пачаў друкавацца, то ўзяў сабе за псеўданім імя і скарочанае да адной літары прозвішча былой каханкі. Зоська Верас, пісьменніца, прыяцелька Антося Лявіцкага, піша, што ён быў закаханы ва ўнучку Дуніна-Марцінкевіча Ядвігу. Калі прыходзіў увечары, грукаў у дзверы, яна пыталася: «Хто там?» Малады Лявіцкі прыкладаў палец да вуснаў, шаптаў: «Ядвігін. Ш-ш-ш, ціха!» Гэтак жа тлумачыць гісторыю псеўданіма Лявіцкага і Хведар Ільяшэвіч, аўтар кнігі «Антон Лявіцкі. Жыццё і творчасць».

…Заходжу ў аптэку, месціцца яна на другім паверсе, тут многа святла, шмат кветак. Пад шклом безліч лекаў, ажно стракаціць у вачах. Рэкламуюцца лекі і на стэндзе насупраць касавых акенцаў, іх тут два. Падумалася: тут хапае месца і для стэнда, дзе былі б кніжкі Ядвігіна Ш., Янкі Купалы, Фёдара Янкоўскага, Сяргея Давідовіча, які нарадзіўся ў Карпілаўцы. Пра свайго аднавяскоўца Сяргей Фёдаравіч напісаў выдатнае эсэ «Мой Ядвігін Ш.». Ён высока ацэньвае творы пачынальніка нашай прозы: раман «Золата», нарысы «Лісты з дарогі», глыбока псіхалагічныя, з тонкім гумарам і лёгкай сатырай кароткія навелы, якія можна ставіць побач з творамі А.П.Чэхава.

«Параўноўваць-то можна, – піша Сяргей Давідовіч, – *але такое параўнанне выклікае і сум, бо імя Чэхава высока ўзнесена ягонымі суайчыннікамі, а імя Ядвігіна Ш. для большасці беларусаў дагэтуль незнаёмае. Упэўнены, што гэтая ж несвядомая большасць, прачытаўшы творы Ядвігіна Ш. і азнаёміўшыся з яго складаным і трагічным лёсам, усклікне: «Мой Ядвігін Ш.!»* Нельга не пагадзіцца з аўтарам эсэ.

А каля валуна ў Радашковічах добра глядзелася б міні-бібліятэчка. Як тая – на дзвюх стойках маленькі домік пад стрэшкай, – якая мяне ўразіла ў горадзе Сент-Піцерзбургу ў амерыканскім штаце Фларыда. Шкляныя дзверцы доміка адчынены, у ім каля паўсотні кніжак – бяры, чытай, прачытаеш – вярні сюды, а можаш даць пачытаць суседу.

Не магу не ўхваліць тэлеперадачу з цыкла «Запіскі на палях» пра Ядвігіна Ш., якая была ў эфіры на пачатку верасня 2018 года. Падрыхтавалі яе на Брэсцкай студыі, паказаў канал «Беларусь 3». Цікава, аргументавана гаварылі пра жыццё і творчасць Ядвігіна Ш. доктар філасофіі Валерый Максімовіч, навукоўцы Святлана Шчэрба ды Уладзімір Навумовіч, вядучы Раман Біч. Шкада, што перадачы гэтага цыклу выходзяць у 12.50, мала хто можа ўбачыць, пажадана паўтараць іх у вячэрні час. У 2019-м споўнілася 150 гадоў з дня народзінаў волата Адраджэння, таленавітага пісьменніка Ядвігіна Ш.

…І зноў накіроўваюся ў Радашковічы. Вось на выездзе з Мінска прамільгнула выкладзеная кветкамі рускамоўная назва сталічнага раёна. Раптам у вочы кінуўся вялізны банер: «Смак беларускай мовы», тры зялёныя, сэрцападобныя лісткі ды тры цёмна-шакаладныя буйныя ягады і надпіс «Ажыны»! Здаецца, пачуў водар і смак гэтых незвычайных ягад. Далей зноў банер: тры драбнейшыя зялёныя лісткі ды тры фіялетава-ружовыя ягады – «Журавіны»!

Міжволі прыгадаліся словы Ядвігіна Ш.: *«Калі ўжо дагэтуль мова беларуская захавалася і жыве, то і жыць будзе!»*

Прызнаюся: шматкроп'е пасля слова «будзе» я памяняў на клічнік.

ВНЕ ИГРЫ

Кто вы, мистер Пилипчук?

Вчера был назначен новый главный тренер футбольного минского «Динамо».

В затяжной истории с назначением наставника столичного «Динамо» наконец-то поставлена точка. Было много прогнозов насчет возможных кандидатов, назывались даже конкретные фамилии, но в итоге главным тренером назначен 51-летний украинский специалист Роман Пилипчук.

Футбольную карьеру Роман начал в ивановском клубе «Текстильщик», который выступал во второй лиге. В 1989 году футболист сыграл 39 матчей и забил 15 голов. В следующем году его пригласили в московское «Динамо».

Позже Пилипчук выступал за владикавказский «Спартак», после развала Союза уехал в Израиль, где выступал за разные клубы. В чемпионате Израиля он сыграл 131 матч и забил 29 голов.

Тренерскую карьеру украинец начал в 2008 году. В 2016-м, поработав в ряде клубов, вошел в тренерский штаб **Дмитрия Аленичева** в московском «Спартаке», а позже – в штаб итальянского наставника **Массимо Карреры**. Именно Пилипчука называли тактиком и аналитиком команды, хотя со временем в тренерском штабе среди наставников сложились не самые дружеские отношения.

«После чемпионства «Спартака» между тренерами начались холодные отношения и проблемы, – сообщал sport-express.ru. – *Каррера начал строить «Спартак» под себя и привел в команду новых людей: спеца по физподготовке и сразу двух помощников, выполняющих роль Пилипчука. Команда ощущала, что чемпионская химия исчезает».*

Позже Пилипчук дал интервью, в котором высказал свою позицию, но оно было опубликовано не на официальном сайте клубе, а в газете «Спорт-экспресс». Тренер поблагодарил чуть ли не всех сотрудников «Спартака», но ни слова не сказал о Массимо Каррере.

А в 2017 году в жизни тренера случилась трагедия – умерла его 23-летняя дочь Мария. Причины смерти не раскрывались, а сам Роман Пилипчук никогда на эту тему не говорил.

В сезоне-2018/19 украинский специалист работал в тренерском штабе Рашида Рахимова в «Ахмате», но сейчас ему поступило предложение из минского «Динамо». Посмотрим, на что способен Аналитик. Именно так многие называют Романа Пилипчука.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Маргарита Левчук отдыхает на Мальдивах

Звезда белорусской оперы устроила себе зимние каникулы и наслаждается белоснежными мальдивскими пляжами.

«Абсолютная любовь!» – так подписала свои снимки Маргарита.

Маргарите можно только по-доброму позавидовать: сейчас на Мальдивских островах плюс 30…

Кстати, туры на Мальдивы предлагают сегодня многие туристические агентства. Например, цена на тур с вылетом из Минска на 8 дней в пятизвездочном отеле с типом питания «все включено» стартует примерно в 1500 долларов (это цена на одного человека в двухместном номере). Самый дорогой тур на Мальдивы, который предлагает одно из столичных турагентств, обойдется примерно в 3500 долларов на человека.

Марина КОКТЫШ.

ЗАКУЛИСЬЕ

Татьяна КОРОТКЕВИЧ:

«Бывший министр труда отдала за меня свой голос на местных выборах…»

Сопредседатель кампании «Говори правду!» Татьяна Короткевич на днях познакомилась с экс-министром труда, доктором экономических наук, профессором Антониной Моровой. Сегодня Морова занимает пост сопредседателя Белорусского союза женщин. «Народная Воля» поинтересовалась закулисьем этой встречи.

Как оказалось, Морова *(на фото в центре)* не сразу согласилась на разговор с Татьяной Короткевич *(на фото слева).*

– Я ждала этой встречи с декабря, – *рассказала Татьяна Короткевич «Народной Воле».* – Вначале прошла все круги всевозможных проверок. Например, попросили прислать устав нашей организации – его хотели изучить. Вначале изучили устав, а затем назначили встречу.

Какие у меня остались впечатления от встречи? Как оказалось, Антонина Петровна голосовала за меня на местных выборах – я была кандидатом по ее избирательному округу.

Разговор у нас был долгим. Мне важно было рассказать, чем мы занимаемся, и почему хотим, чтобы представители гражданского общества встречались, разговаривали друг с другом, обменивались идеями.

Мы обсуждали политику равных прав мужчин и женщин, общественную жизнь в Беларуси, цели устойчивого развития.

Детально обсуждали тему профилактики домашнего насилия в Беларуси. Я заинтересована, чтобы законодатели и чиновники вернулись к решению этой важной проблемы, потому что она касается всех: женщин и мужчин, детей, пожилых людей, людей с другими возможностями. Нужно создать условия для социальной психологической помощи семье, сделать эту помощь доступной и системной. Чтобы не доводить дело до звонка в милицию и «скорую помощь».

Кстати, сопредседатель Белорусского союза женщин Антонина Морова – очень опытный чиновник. Она занимала различные должности, имеет много наград. По ее словам, самыми интересными для нее были те рабочие места, где было больше самостоятельности.

Мы с Антониной Петровной договорились о взаимном участии в общественных обсуждениях этой темы. Пора зазвучать женскому голосу открыто и уверенно!

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

ШОУ-БИЗНЕС

Билеты на все зимние концерты «Ляписов» проданы!

В феврале группа «Ляпис 98» будет ездить с концертами по регионам Беларуси, а весной запланированы выступления в Украине, Варшаве, Англии и Франции.

«Триумфальное начало гастролей оркестра «ЛЯПИС 98» по Беларуси и блестящий старт мировой программы «Всем девчонкам нравится!» – *так комментируют в социальных сетях на официальной странице группы новость о продаже всех билетов на белорусские концерты группы.* – Конечно, мы всегда знали о народной любви и всегда ощущали ее, но такого точно не ожидали!

Спасибо за вашу любовь и доверие! Обещаем, не подведем и выложимся по полной!

Видно что родная Беларусь соскучилась, а мы отплатим нашим фанатам за долгое ожидание фантастическими эмоциями и трепетными воспоминаниями на всю жизнь!»

Вера ВИР.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 4 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зона Х».
09.10 «Главный эфир».
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 **«Восток – Запад-2».** Сериал.
12.45, 13.05, 14.35, 15.25 **«Женщина в зеркале».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Наши.
22.10 **«След».** Сериал.
23.40 «Арена».
00.40 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Включайся!».
09.00, 18.35 «Тэлебарометр».
09.05, 20.05 «Понять. Простить». Док.сериал.
10.05 «Копейка в копейку».
10.40 «Мир наизнанку. Непал».
11.45 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
12.40 «Чип и Дейл спешат на помощь». Мультсериал.
13.25 «Приключения Тигрули». Мультфильм.
14.40 **«Повар для президента».** Х/ф.
16.20 **«Талантливый мистер Рипли».** Х/ф.
19.15 «Суперлото».
21.05, 22.05 «Папа попал».
22.00 «КЕНО».
22.50 «Иди сюда и танцуй».
22.55 **«Самара-2».** Сериал.
23.45 «Сыграй меня, если сможешь».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.40 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 12.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.30 «Нацыянальны хіт-парад».
09.25, 17.40 **«Наш карэспандэнт».** М/ф.
11.05 «Майстры і куміры».
12.25 «Люблю і памятаю».
13.00, 21.45 **«Чкалаў».** Серыял.
14.00, 21.05 «Апошні дзень».
15.05 «Навукаманія».
15.35 «Наперад у мінулае».
16.05 «Госці «Славянскага базару».
17.00 «Доказы з мінулага».
19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
20.00 «На прыродзе».
20.40 «Калыханка».
22.35 «Тэатр у дэталях».
23.05 «Дом, дзе жыве мастацтва».

Беларусь 5

07.00 Теннис. WTA. Хуа Хин. Финал.
08.50 Биатлон. Молодежный чемпионат мира. Юниоры. Гонка преследования.
09.45 «Итоги недели».
10.35 Биатлон. Молодежный чемпионат мира. Юниорки. Гонка преследования.
11.30 «Большой спорт».
12.15 «Пит-стоп».
12.50 Футбол. Чемпионат Португалии. «Спортинг»–«Бенфика».
14.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Сити»–«Арсенал».
16.50 Смешанные единоборства. UFC.
19.00 «Овертайм. КХЛ».
19.25 Хоккей. КХЛ. «Динамо» (Минск) – ЦСКА (Москва). Прямая трансляция (в перерывах – «Овертайм. КХЛ»).
21.50 «Спорт-центр».
22.00 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
22.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Вест Хэм»–«Ливерпуль». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.10«Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Контуры».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 **«Детективы».** Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20 «Мужское/женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Наша жизнь».
22.10 **«Ланцет».** Сериал.
23.10 **«Два цвета страсти».** Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
09.45 «Тайны Беларуси».
10.45 «Погода на неделю».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30 **«Пыльная работа».** Сериал.
13.35 «Наше дело».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Между нами, девочками. Продолжение».** Сериал.
22.30, 23.10 «Кто против?».
00.40 «Вечер».

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «За гранью».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Поедем, поедим!».
08.05 **«Мухтар. Новый след».** Сериал.
09.30 «Экспертиза преступлений».
10.25 «Жди меня».
11.10 «Крутая история».
11.55 «Прокурорская проверка».
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00, 16.35 **«Дудочка крысолова».** Сериал.
18.05 «ДНК».
19.45 **«Невский».** Сериал.
22.40 «ЧП.by».
23.05 **«Этаж».** Сериал.

СТВ

05.30 «Большой город».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.05 «В последний момент».
09.25 «Неделя».
10.40 «Добро пожаловаться!».
11.10, 23.05 «Загадки человечества».
12.05 «Водить по-русски».
12.35, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Живая тема».
14.45 «Странное дело».
15.45, 16.50 **«Беглец».** Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 **«Меч».** Сериал.
22.05 «Смотреть всем!».
00.35 «Минтранс».
01.20 «Самая полезная программа».

Мир

06.00, 10.10, 05.30 **«1943».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 00.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 01.25 «Игра в кино».
17.00, 18.00 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20, 02.45 **«Остров ненужных людей».** Сериал.
22.20, 00.10 **«Петровка, 38. Команда Петровского».** Сериал.
00.55 «Специальный репортаж».
05.00 «Культ/Туризм».

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Театральная летопись».
08.00 **«Сита и Рама».** Сериал.
08.45 «Маленькие секреты великих картин».
09.15 «Верея. Возвращение к себе».
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.40 «ХХ век».
12.20, 02.50 «Цвет времени».
12.30, 18.45, 00.20 «Власть факта».
13.15 «Линия жизни».
14.15, 01.00 «Вспомнить все. Голограмма памяти».
15.10 «На этой неделе... 100 лет назад».
15.40 «Агора».
16.45 «Крутая лестница».
17.35 «Исторические концерты».
18.25 «Мировые сокровища».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
20.50 «Наука без границ».
21.50 «Сати. Нескучная классика...».
22.35 **«Идиот».** Сериал.
23.50 «Открытая книга».

Белсат

07.00, 21.00, 00.45 «Аб'ектыў».
07.15 «Вечаровы шпіль».
07.30 «ПраСвет».
08.10 «Беларускі свет».
08.30 «Мова нанова»: «Веганства».
08.55 «Эксперт».
09.15 «Зона «Свабоды».
09.50 «Давайце разбірацца».
10.10 «Вяскоўцы» .
10.45 **«Этнарыхтаванне».** Серыял.
11.35 «Ровары супраць аўтамабіляў». Д/ф.
13.10 «Сонда: аргенцінскі фальклор». Д/ф.
14.35 **«Цудоўныя поры года».** Серыял.
15.25 «Невядомая Беларусь»: «Няскораная». Д/ф.
16.00 «Пад покрывам Багародзіцы». Рэпартаж.
16.25 «Хай так TV».
16.55 «Даты праўды: 1919–1929. Сексуальная рэвалюцыя».
17.10 «Жонкі дэспатаў». Дак.серыял.
18.10 «Лабірынты».
18.50, 01.30 «Загадкі беларускай гісторыі».
19.05, 01.45 «Асабісты капітал».
19.30 «Вось так».
19.50, 21.25, 23.40, 01.10 «Студыя «Белсат».
21.45 **«Данбас».** М/ф.

ВТОРНИК, 5 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 00.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 **«Восток – Запад-2».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 **«Напарницы».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Дело жизни. Возрождение».
23.40 «Сфера интересов».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Тэлебарометр».
09.05, 20.10 «Понять. Простить».
09.40, 20.40 «Семейные истории».
10.15, 23.00 «Экстрасенсы-детективы».
11.10, 17.30 **«Косатка».** Сериал.
12.55, 23.55 **«Самара-2».** Сериал.
13.50 «Свадебный размер».
14.50 «До свидания».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.45 «Пин_код».
16.30 «Орел и решка. Кругосветка».
19.20 «Верю не верю».
21.10, 22.05 «Папа попал».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 12.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.30, 17.50 **«Дом, у якім я жыву».** М/ф.
10.10, 16.55 **«Каралева Марго».** Серыял.
11.10 «Майстры і куміры».
12.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 **«Чкалаў».** Серыял.
13.50, 21.05 «Апошні дзень».
15.00 «Артэфакты».
15.25 **«Валерый Чкалаў».** М/ф.
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
22.35 «Камертон».
23.05 «Дом, дзе жыве мастацтва».

Беларусь 5

07.00 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
07.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Вест Хэм»–«Ливерпуль».
09.55 Хоккей. КХЛ. «Динамо» (Минск) – ЦСКА (Москва).
11.55 «Тренировочный день».
12.25 «Легенды мирового спорта».
13.00 Легкая атлетика. Чемпионат Беларуси.
15.05 Смешанные единоборства. UFC.
18.20 Гандбол. SEHA-Газпром лига. БГК им.Мешкова (Беларусь) – «Стяуа» (Румыния). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
20.05 «Спорт-микс».
20.15 «Спорт-кадр».
20.50 Хоккей. Лига чемпионов. Финал. «Фрелунда» (Швеция) – «Мюнхен» (Германия). Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
23.35 «Женщины и спорт».

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.10 «Наши новости».
06.10, 07.15, 08.15 «Наше утро».
07.10, 08.10 «Тревожная кнопка».
09.10 «Жить здорово!».
10.20 **«Детективы».** Сериал.
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
14.40 «Давай поженимся».
15.35, 16.20 «Мужское/женское».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Удача в придачу!» с «Евроопт».
19.05 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Ланцет».** Сериал.
23.10 **«Два цвета страсти».** Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 20.40 **«Между нами, девочками. Продолжение».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
22.30, 23.10 «Кто против?».
00.40 «Вечер».

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «За гранью».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Еда живая и мертвая».
08.05 **«Мухтар. Новый след».** Сериал.
09.40, 22.35 «ЧП.by».
10.20 **«Преступление будет раскрыто».** Сериал.
11.55 «Прокурорская проверка».
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.05 **«Шериф».** Сериал.
15.00, 16.35 **«Морские дьяволы».** Сериал.
17.10 «ДНК».
18.10, 19.45 **«Невский».** Сериал.
20.50 **«Пять минут тишины».** Сериал.
23.00 **«Этаж».** Сериал.

СТВ

05.30 «Центральный регион».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10, 23.05 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 **«Меч».** Сериал.
12.25 «В последний момент».
12.35, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Живая тема».
14.45, 01.25 «Странное дело».
15.45 «Водить по-русски».
16.10, 16.50 **«Беглец».** Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
22.05 «Смотреть всем!».
00.30 **«Метод».** Сериал.

Мир

06.00, 10.10 **«1943».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 02.45 «Игра в кино».
17.00, 18.00 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20, 03.25 **«Остров ненужных людей».** Сериал.
22.20 **«Петровка, 38. Команда Петровского».** Сериал.
00.10 **«Петровка, 38. Команда Семенова».** Сериал.
05.50 «Такие разные».

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Театральная летопись».
08.00 **«Сита и Рама».** Сериал.
08.50, 18.25 «Цвет времени».
09.05, 22.35 **«Идиот».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.25 «ХХ век».
12.15 «Первые в мире».
12.30, 18.40, 00.35 «Тем временем. Смыслы».
13.15 «Мы – грамотеи!».
14.00 «Наш второй мозг».
15.10 «Эрмитаж».
15.40 «Белая студия».
16.25 **«Бронзовая птица».** Сериал.
17.35 «Исторические концерты».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
20.50 «Наука без границ».
21.50 «Искусственный отбор».
23.50 «Кочевник, похожий на льва». 80 лет Рустаму Ибрагимбекову.
02.25 «Роман в камне».

Белсат

07.00, 08.30, 14.10, 15.40, 19.50, 21.25, 00.05, 01.35 «Студыя «Белсат».
08.05, 15.15, 21.00, 01.10 «Аб'ектыў».
08.45, 16.00 «Загадкі беларускай гісторыі».
09.05, 16.20 «Асабісты капітал».
09.25 **«Дарэлы».** Серыял.
10.15 **«Цудоўныя поры года».** Серыял.
11.05 «Даты праўды: 1919–1929. Сексуальная рэвалюцыя».
11.20 «Эксперт».
11.45, 18.10 «Мова нанова»: «Веганства».
12.05 «Belsat Music Live».
12.40 **«Апошняя куля».** М/ф.
16.40 **«Ваенныя дзяўчаты».** Серыял.
17.25 «Токіа ад золку да змяркання». Д/ф.
18.30 «Вечаровы шпіль».
18.45, 01.55 «Над Нёмнам».
19.05, 02.15 «Беларускі свет».
19.30 «Вось так».
21.40 **«Карона каралёў».** Серыял.
22.40 «Сонда: аргенцінскі фальклор». Д/ф.

СРЕДА, 6 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.15 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 23.55 «Зона Х. Криминальные новости».
09.10, 22.05 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.40, 19.20 **«Восток – Запад-2».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.30, 15.25 **«Напарницы».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «На контроле президента».
23.35 «Сфера интересов».
00.30 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Тэлебарометр».
09.05, 20.05 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 22.40 «Экстрасенсы-детективы».
11.05, 17.30 **«Косатка».** Сериал.
12.55, 23.35 **«Самара-2».** Сериал.
13.50 «Свадебный размер».
14.45 «Барышня-крестьянка».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.25 «Пин_код».
16.30 «Верю не верю».
19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
21.00, 22.05 «Обмен женами-2».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 12.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.30, 17.40 **«Дарагі мой чалавек».** М/ф.
10.10, 16.55 **«Каралева Марго».** Серыял.
11.10 «Майстры і куміры».
12.20, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 **«Чкалаў».** Серыял.
13.50, 21.05 «Апошні дзень».
15.00 «Артэфакты».
15.25 **«Свінарка і пастух».** М/ф.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
22.35 «Запіскі на палях».
23.05 «Дом, дзе жыве мастацтва».

Беларусь 5

07.00 Хоккей. Лига чемпионов. Финал. «Фрелунда» (Швеция) – «Мюнхен» (Германия).
09.25 «Спорт-кадр».
10.00 Гандбол. SEHA-Газпром лига. БГК им.Мешкова (Беларусь) – «Стяуа» (Румыния).
11.45 «Легенды мирового спорта».
12.20 Хоккей. КХЛ. «Адмирал» (Владивосток) – «Куньлунь» (Пекин). Прямая трансляция.
14.45, 21.45 Смешанные единоборства. UFC.
18.00 «Козел про футбол».
18.20, 21.35 «Спорт-центр».
18.30 «Огневой рубеж».
19.05 «Слэм-данк».
19.35 Хоккей. КХЛ. «Адмирал» (Владивосток) – «Куньлунь» (Пекин).

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.00 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 **«Детективы».** Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20, 00.10 «Мужское/Женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Ланцет».** Сериал.
22.10 **«Два цвета страсти».** Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 20.40 **«Между нами, девочками. Продолжение».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
22.30, 23.30 «Кто против?».
00.40 «Вечер».

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «За гранью».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Чудо техники».
08.05 **«Мухтар. Новый след».** Сериал.
09.40, 22.35 «ЧП.by».
10.20 **«Преступление будет раскрыто».** Сериал.
11.55 «Прокурорская проверка».
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.05 **«Шериф».** Сериал.
15.00, 16.35 **«Морские дьяволы».** Сериал.
17.10 «ДНК».
18.10, 19.45 **«Невский. Проверка на прочность».** Сериал.
20.50 **«Пять минут тишины».** Сериал.
23.00 **«Этаж».** Сериал.

СТВ

05.30 «Неделя спорта».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Минск и минчане».
09.40, 23.05 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 **«Меч».** Сериал.
12.25 «В последний момент».
12.35, 23.55 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Псалтырь: литературный детектив».
14.30 «Живая тема».
15.30 «Водить по-русски».
15.55, 16.50 **«Беглец».** Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
22.05 «Смотреть всем!».
00.35 **«Метод».** Сериал.
01.30 «Странное дело».

Мир

06.15 **«Оса».** Сериал.
08.05, 10.10 **«Петровка, 38. Команда Петровского».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 01.45 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05, 02.35 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 01.05 «Игра в кино».
17.00, 18.00 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20, 03.30 **«Остров ненужных людей».** Сериал.
21.20, 00.10 **«Петровка, 38. Команда Семенова».** Сериал.
05.05 «Наше кино. История большой любви».

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35 «Театральная летопись».
08.00 **«Сита и Рама».** Сериал.
08.50, 18.25, 22.25 «Цвет времени».
09.05, 22.35 **«Идиот».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.20 «ХХ век».
12.30, 18.40, 00.30 «Что делать?».
13.15 «Искусственный отбор».
14.00 «Правда о цвете».
15.10 «Библейский сюжет».
15.40 «Сати. Нескучная классика».
16.25 **«Последнее лето детства».** Сериал.
17.35 «Исторические концерты».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
20.50 «Наука без границ».
21.45 «Абсолютный слух».
23.50 «Путешествие во времени».
02.35 «Мировые сокровища».

Белсат

07.00, 08.30, 13.00, 14.30, 19.50, 21.25, 00.05, 01.35 «Студыя «Белсат».
08.05, 14.05, 21.00, 01.10 «Аб'ектыў».
08.50, 14.50 «Над Нёмнам».
09.05, 15.10 «Беларускі свет».
09.30 **«Дарэлы».** Серыял.
10.15 «Гістарычны даведнік Багуслава Валашаньскага». Дак.серыял.
10.45, 15.30 **«Карона каралёў».** Серыял.
11.40 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
12.05 «Жонкі дэспатаў». Дак.серыял.
16.25 «Лабірынты».
17.05 «Кожны з нас»: «Знакамітасці ў інтэрнэце».
18.00 «Хай так TV».
18.30, 01.55 «Вяскоўцы».
19.05, 02.30 «Маю права».
19.30 «Вось так».
21.45 **«Доктар Фостэр».** Серыял.
22.40 **«Дом».** Серыял.

ЧЕТВЕРГ, 7 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зона Х. Криминальная хроника».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 **«Восток – Запад-2».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.35, 15.25 **«Семейные обстоятельства».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
23.40 «Сфера интересов».
00.40 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Включайся!».
09.00, 17.25 «Тэлебарометр».
09.05, 20.10 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 22.05 «Экстрасенсы-детективы».
11.00, 17.30 **«Косатка».** Сериал.
12.45, 23.00 **«Самара-2».** Сериал.
13.40 «Орел и решка. Кругосветка».
14.40 «ЖаннаПожени».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 23.50 «Пин_код».
16.30 «Свадебный размер».
19.15 «Верю не верю».
21.00 «Третий лишний».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 12.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.30, 16.50 **«Гардэмарыны, наперад!».** Серыял.
11.00 «Майстры і куміры».
12.20, 19.20 «Выдатныя авіяканструктары».
13.00, 21.45 **«Чкалаў».** Серыял.
13.50, 21.05 «Апошні дзень».
15.00 «Артэфакты».
15.25 **«Тры таварышы».** М/ф.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
22.35 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».
23.05 «Дом, дзе жыве мастацтва».

Беларусь 5

Профилактика на канале с 07.00 до 15.00.
15.00 «Слэм-данк».
15.30 «Огневой рубеж».
16.05 «Козел про футбол».
16.25 Смешанные единоборства. UFC.
18.05, 22.15 «Спорт-центр».
18.15 Фристайл. Лыжная акробатика. Чемпионат мира.
19.50 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Индивидуальная гонка. Мужчины. Прямая трансляция.
21.45 «Овертайм».
22.25 Волейбол. Лига чемпионов. Женщины. «Новара» (Италия) – «Минчанка» (Беларусь). Прямая трансляция.
00.00 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Индивидуальная гонка. Женщины. Прямая трансляция.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.00 «Наши новости».
06.10, 07.15, 08.15 «Наше утро».
07.10, 08.10 «Тревожная кнопка».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 **«Детективы».** Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Новогодний рейс».** Сериал.
15.00 «Давай поженимся!».
16.20, 00.10 «Мужское/женское».
17.25, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт».
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Ланцет».** Сериал.
22.10 **«Два цвета страсти».** Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30, 20.40 **«Между нами, девочками. Продолжение».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
22.30, 23.10 «Кто против?».
00.40 «Вечер».

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «За гранью».
06.25 «Белорусы».
07.10 «НашПотребНадзор».
08.05 **«Мухтар. Новый след».** Сериал.
09.40, 22.35 «ЧП.by».
10.20 **«Преступление будет раскрыто».** Сериал.
11.55 «Прокурорская проверка».
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.05 **«Шериф».** Сериал.
15.00, 16.35 **«Морские дьяволы».** Сериал.
17.10 «ДНК».
18.10, 19.45 **«Невский. Проверка на прочность».** Сериал.
20.50 **«Пять минут тишины».** Сериал.
23.00 **«Этаж».** Сериал.

СТВ

05.35 «Всем по котику».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Анфас».
09.30, 23.05 «Загадки человечества».
10.40, 20.50 **«Меч».** Сериал.
12.25 «В последний момент».
12.35, 23.55 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Живая тема».
14.40, 01.30 «Странное дело».
15.30, 16.50 **«Маршрут».** Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 «Специальный репортаж СТВ».
00.40 **«Метод».** Сериал.

Мир

06.00 «Держись, шоубиз!».
06.30 **«Оса».** Сериал.
08.00, 10.10, 10.45 **«Петровка, 38. Команда Петровского».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10, 02.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05, 02.45 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 01.15 «Игра в кино».
17.00, 18.00 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20, 03.35 **«Остров ненужных людей».** Сериал.
21.20, 00.20 **«Петровка, 38. Команда Семенова».** Сериал.
00.10 «В гостях у цифры».
05.15 «Такие разные».
05.45 «Как в ресторане».

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05 «Правила жизни».
07.35 «Театральная летопись».
08.00 **«Сита и Рама».** Сериал.
08.50, 13.55, 22.25 «Цвет времени».
09.05, 22.35 **«Идиот».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.15 «ХХ век».
12.20 «Дороги старых мастеров».
12.30, 18.45, 00.30 «Игра в бисер».
13.15 «Абсолютный слух».
14.05 «Правда о вкусе».
15.10 «Моя любовь – Россия!».
15.40 «2 Верник 2».
16.25 **«Последнее лето детства».** Сериал.
17.35 «Исторические концерты».
19.45 «Главная роль».
20.05 «Рассекреченная история».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!»
20.50 «Наука без границ».
21.45 «Энигма. Риккардо Мути».
23.50 «Черные дыры. Белые пятна».
02.25 «Дом искусств».

Белсат

07.00, 08.30, 13.35, 15.05, 19.50, 21.25, 23.50, 01.20 «Студыя «Белсат».
08.05, 14.40, 21.00, 00.50 «Аб'ектыў».
08.50, 15.25 «Вяскоўцы».
09.20, 15.55 «Маю права».
09.40 **«Дарэлы».** Серыял.
10.30, 16.20 «Беларускі свет».
10.55, 16.40 **«Ночы і дні».** Серыял.
11.50 **«Доктар Фостэр».** Серыял.
12.45 «Невядомая Беларусь»: «Няскораная». Д/ф.
13.15 «Вечаровы шпіль».
17.35 «Гістарычны даведнік Багуслава Валашаньскага». Дак.серыял.
18.05 «Эксперт».
18.25 «Даты праўды: 1924–1929. Беларусізацыя».
18.45, 01.35 «Цацкі выратавання». Рэпартаж.
19.05, 01.55 «Давайце разбірацца».
19.30 «Вось так».
21.45 **«Таямніца возера».** Серыял.
22.30 «Расійскі вальнадумец». Д/ф.

Народная Воля http://www.nv-online.info 1 ЛЮТАГА 2019 г.

ПЯТНИЦА, 8 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 02.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15 «Зона Х».
09.10 «След». Сериал.
10.45, 12.10, 18.45, 19.20 «Восток – Запад-2». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «День в большом городе».
14.35, 15.25 «Семейные обстоятельства». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Сваты-3». Сериал.
21.00 «Панорама».
21.50 «Клуб редакторов».
22.30 «Поделись счастьем своим». Сериал.
02.35 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Включайся!».
09.00, 17.30 «Тэлебарометр».
09.05, 20.10 «Слепая». Док.сериал.
10.10, 21.05 «Человек-невидимка».
11.10, 17.35 «Следствие любви». Сериал.
12.50 «Самара-2». Сериал.
13.45 «Верю не верю».
14.40 «Близнецы».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45, 00.15 «Пин_код».
16.30 «Свадебный размер».
19.15 «Орел и решка. Кругосветка».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Битва экстрасенсов. 18-й сезон».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 14.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 12.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.30, 16.50 «Гардэмарыны, наперад!». Серыял.
11.00 «Майстры і куміры».
12.20, 19.20 «Чорны крумкач».
13.00, 21.45 «Чкалаў». Серыял.
13.50, 21.05 «Апошні дзень».
15.00 «Сілы веры».
15.25 «Сэрцы чатырох». М/ф.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
22.40 «Час кіно».
22.50 «Дзённікі лавеласа».
23.00 «Неба. Самалёт. Дзядуля».
23.15 «Запіскі на палях».

Беларусь 5

07.00 Волейбол. Лига чемпионов. Женщины. «Новара» (Италия) – «Минчанка» (Беларусь).
08.35, 17.10 Фристайл. Лыжная акробатика. Чемпионат мира.
10.10 «Овертайм».
10.40 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Индивидуальная гонка. Мужчины.
12.15 «Легенды мирового спорта».
12.45 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Индивидуальная гонка. Женщины.
14.20 Смешанные единоборства. UFC.
16.00 «Мир английской премьер-лиги». Видеожурнал.
16.30 «Фактор силы».
17.00, 20.50 «Спорт-центр».
18.45 Дзюдо. Чемпионат Беларуси.
21.00 Легкая атлетика. Международный турнир. Мадрид. Прямая трансляция.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 01.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Жить здорово!».
10.20, 11.10 «Детективы». Сериал.
11.50 «Модный приговор».
13.10 «Новогодний рейс». Сериал.
15.00 «Мужское/женское».
16.20, 01.10 «Тревожная кнопка».
16.40, 18.20 «Вокруг смеха».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Поле чудес».
20.00 «Время».
21.10 «Ланцет». Сериал.
23.10 «Два цвета страсти». Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35, 14.30 «Между нами, девочками. Продолжение». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
15.35 «60 минут».
17.00 «Вести. Местное время».
17.25 «Судьба человека».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 «Юморина».
22.30, 23.10 «Кто против?».
00.40 «Выход в люди».

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10 «За гранью».
06.25 «Белорусы».
07.10 «Таинственная Россия».
08.05 «Мухтар. Новый след». Сериал.
09.40, 22.35 «ЧП.by».
10.20 «Преступление будет раскрыто». Сериал.
11.55 «Прокурорская проверка».
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.05 «Шериф». Сериал.
15.00, 16.35 «Морские дьяволы». Сериал.
17.10 «ДНК».
18.10, 19.45 «Невский. Проверка на прочность». Сериал.
20.50 «Пять минут тишины». Сериал.
23.10 «Этаж». Сериал.

СТВ

05.35 «Всем по котику».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
09.10 «Специальный репортаж СТВ».
09.30, 23.05 «Загадки человечества».
10.40 «Меч». Сериал.
12.25 «В последний момент».
12.35, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Живая тема».
14.25, 01.25 «Странное дело».
15.20, 16.50 «Маршрут». Сериал.
19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.30 «Добро пожаловаться!».
21.00 «Документальный спецпроект».
00.35 «Метод». Сериал.

Мир

06.10 «Оса». Сериал.
07.55, 10.20 «Петровка, 38. Команда Семенова». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.10 «В гостях у цифры».
13.15 «Зал суда. Битва за деньги».
14.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15 «Всемирные игры разума».
17.00, 18.00 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20 «Остров ненужных людей». Сериал.
21.20 «Где находится нофелет?». Х/ф.
23.05 «Ты не одинок». Х/ф.
02.20 «Король Дроздобород». Х/ф.
03.30 «Три золотых волоса». Х/ф.
04.50 Мультфильмы.

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.00 «Новости культуры».
06.35 «Пешком…».
07.05 «Правила жизни».
07.35 «Театральная летопись».
08.00 «Сита и Рама». Сериал.
08.50 «Цвет времени».
09.05 «Идиот». Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10 «Кража». Х/ф.
13.40, 18.25, 02.15 «Мировые сокровища».
14.00 «Какова природа креативности».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Черные дыры. Белые пятна».
16.25 «Последнее лето детства». Сериал.
17.35 «Исторические концерты».
18.45 «Царская ложа».
19.45 «Искатели».
20.35 «Линия жизни».
21.30 «Эта женщина в окне…». Х/ф.
23.20 «2 Верник 2».
00.05 «Развод Надера и Симин». Х/ф.
02.35 Мультфильм для взрослых.

Белсат

07.00, 08.30, 13.05, 14.35, 19.50, 23.40 «Студыя «Белсат».
08.05, 14.10, 21.00, 00.45 «Аб'ектыў».
08.50, 14.55 «Цацкі выратавання». Рэпартаж.
09.10, 15.15 «Давайце разбірацца».
09.30 «Інспектар Бэнкс». Серыял.
11.05 «Belsat Music LIVE».
11.40 «Токіа ад золку да змяркання». Д/ф.
12.20, 16.55 «Дэтэрмінатар». Серыял.
15.35 «Расійскі вальнадумец». Д/ф.
17.40 «Вяскоўцы».
18.10 «Маю правы».
18.35 «Кожны з нас».
19.30 «Вось так».
21.25, 01.10 «ПраСвет».
22.05 «Гарнастай». М/ф.

СУББОТА, 9 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.25 «Існасць».
06.50, 21.45 «Я тебя никому не отдам». Сериал.
08.25 «Кулинарная дипломатия».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Маршрут построен».
09.45 «Здоровье».
10.40 «Истории спасения».
11.15, 12.10 «В последний раз прощаюсь». Х/ф.
13.30 «Я знаю!».
15.15 «Краіна».
15.45 «Личное пространство». Сериал.
20.00 «Макаенка, 9».
21.00 «Панорама».
00.55 «Сваты-3». Сериал.
01.50 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Машкины страшилки». Мультсериал.
07.30 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
08.45, 21.55 «Тэлебарометр».
08.55 «Цыпленок Цыпа». Мультфильм.
10.15, 00.30 «Кто я?».
10.35 «Копейка в копейку».
11.10 «Камень, ножницы, бумага».
11.45 «Барышня-крестьянка».
12.40 «До свидания».
13.30 «Любовь от всех болезней». Х/ф.
15.20 «Близнецы».
16.15 «Папа попал».
17.55 «Прислуга». Х/ф.
20.15 «Черепашки-ниндзя». Х/ф.
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
22.05 «Трансформеры: последний рыцарь». Х/ф.

Беларусь 3

07.25 «Сіла веры».
07.50, 15.05, 20.15 «Навіны культуры».
08.05, 15.20, 20.30 «Гэты дзень».
08.10 Мультфільм.
08.50 «Паўстанак». М/ф.
10.00 «Жывая культура».
10.30 «Беларуская кухня».
10.55 «Я хачу гэта ўбачыць!».
11.20 «Спявае Беларусь».
12.15 «Дзяржаўная граніца». Серыял.
14.35 «Навукаманія».
15.25 «Госці «Славянскага базару».
16.20 «Самы апошні дзень». М/ф.
17.55 «Доказы з мінулага».
18.35 «Двойчы народжаны». М/ф.
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
21.05 «Асенні марафон». М/ф.
22.35 «Паўлінка». Спектакль Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.

Беларусь 5

07.00 Фристайл. Лыжная акробатика. Чемпионат мира.
08.35 Легкая атлетика. Международный турнир.
10.40 «Фактор силы».
11.10, 21.05 Дзюдо. Чемпионат Беларуси.
13.15 «Тренировочный день».
13.45 «Большой спорт».
14.30 Теннис. Кубок Федерации. Превью.
15.00 Теннис. Кубок Федерации. Германия–Беларусь. Матчи одиночного разряда. Прямая трансляция.
19.20 Гандбол. Лига чемпионов. «Монпелье» (Франция) – БГК им. Мешкова (Беларусь). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.10 «Спорт-центр».
22.20 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Эстафета. Мужчины. Прямая трансляция.
00.00 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Видеожурнал.
00.35 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Эстафета. Женщины. Прямая трансляция.

ОНТ

07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Играй, гармонь любимая!».
08.00 «Больше солнца, меньше грусти». К юбилею Ирины Муравьевой.
09.10 «Самая обаятельная и привлекательная». Х/ф.
10.40 «Живая жизнь».
13.00 «Кавказская пленница, или Новые приключения Шурика». Х/ф.
14.30 «Кто хочет стать миллионером?».
16.20 «Эксклюзив».
18.00, 21.10 «Сегодня вечером».
20.45 «Метеогид».
21.05 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
22.10 «Слабая женщина». Сериал.

РТР-Беларусь

07.00 «Утро Беларуси».
10.00 «Сто к одному».
11.00 «Вести».
11.25 «Тайны Беларуси».
12.25 «Пятеро на одного».
13.20 «Разные судьбы». Х/ф.
15.10 «Брачные игры». Сериал.
18.25 «Пригласите на свадьбу!».
19.45 «Плюс минус». Погода на неделю».
20.00 «Вести в субботу».
20.45 «Привет, Андрей!».
22.45 «Моя чужая жизнь». Сериал.

НТВ-Беларусь

06.00 «Астропрогноз».
06.05 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.40 «Понять и обезвредить».
07.10 «Агент особого назначения». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «ЧП.by».
08.55 «Врачебные тайны плюс».
09.25«Города Беларуси».
10.25 «Главная дорога».
11.05 «Еда живая и мертвая».
11.55 «Квартирный вопрос».
12.55 «НашПотребНадзор».
13.50 «Поедем, поедим!».
14.25 «Омут». Сериал.
16.25 «Следствие вели…».
17.15 «Секрет на миллион».
19.00 «Центральное телевидение».
20.25 «Звезды сошлись».
21.45 «Ты не поверишь!».
22.50 «Однажды…»
23.25 «Брэйн-ринг».

СТВ

06.20 «Живая тема».
07.55 «Анфас».
08.15 «Самая полезная программа».
09.10 «Минтранс».
10.00 «Минск и минчане».
10.35 «Большой город».
11.10, 13.45, 16.45, 20.05 «Беглец». Сериал.
13.30, 16.30, 19.30 «24 часа».
19.55 «СТВ-спорт».
21.45 «Документальный спецпроект».
00.05 «Метод». Сериал.

Мир

06.00, 08.05 Мультфильмы.
06.20 «Миллион вопросов о природе».
06.30 «Союзники».
07.05 «Такие разные».
07.35 «Секретные материалы».
08.55 «Ой, мамочки!».
09.25 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.15 «Как в ресторане».
10.45 «Где находится нофелет?». Х/ф.
12.45, 16.15, 19.15 «Деревенский роман». Сериал.
04.30 «Поющее звенящее деревце». Х/ф.

Россия Культура

06.30 «Библейский сюжет».
07.05 Мультфильмы.
07.50 «Сита и Рама». Сериал.
09.20 «Судьбы скрещенья».
09.50 «Телескоп».
10.15 «Старшая сестра». Х/ф.
11.55 «Больше, чем любовь».
12.35, 02.10 «Холод Антарктиды».
13.20 «Эта женщина в окне…». Х/ф.
14.45 «Энигма. Риккардо Мути».
15.25 «Мути дирижирует Верди».
17.10 «Репортажи из будущего».
17.50 «Маргаритки». Х/ф.
19.15 «Жизнь слишком коротка, чтобы быть несчастным».
21.00 «Агора».
22.00 «Мифы и монстры».
22.45 «Клуб 37».
23.45 «Кража». Х/ф.

Белсат

07.00 «Студыя «Белсат».
08.05, 21.00, 23.50 «Аб'ектыў».
08.30 «Кожны з нас».
09.25, 00.05 «ПраСвет».
10.05 «Інспектар Бэнкс». Серыял.
10.50 «Ліс Леон». Мультсерыял.
11.00 «Прыгоды Ціўкі». Мультсерыял.
11.10 «Чацвёра вушэй у пералеску». Мультсерыял.
11.20 «Матыльда». Мультсерыял.
11.30 «Ранча «Піковая сямёрка». Серыял.
12.00 «Блакітная планета-2». Серыял.
12.55 «Асабісты капітал».
13.15 «Мова нанова»: «Веганства».
13.40 «Маю права».
14.05, 02.05 «Таямніца крэпасці шыфраў». Серыял.
14.50 «Карона каралёў». Серыял.
15.45 «Гарнастай». М/ф.
17.25 «Беларускі свет».
17.45 «Над Нёмнам».
18.05 «Зона «Свабоды».
18.40 «Ваенныя дзяўчаты». Серыял.
19.25 «Жонкі дэспатаў». Дак.серыял.
20.25 «Хай так TV».
21.15 «Belsat Music LIVE».
22.00 «Без заганы». М/ф.
00.45 «Расійскі вальнадумец». Д/ф.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 10 ФЕВРАЛЯ

Беларусь 1

06.45 «Я тебя никому не отдам». Сериал.
08.20 «Клуб редакторов».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Арсенал».
09.45 «Зона Х. Итоги недели».
10.20 «Маршрут построен».
11.00, 12.35 «Сваты-3». Сериал.
12.10 «Новости. Центральный регион».
13.30 «Я знаю!».
15.15 «Твой город».
15.30 «Вокруг планеты».
16.15 «Все путем».
16.40 «Два берега надежды». Сериал.
20.40 «Навіны надвор'я».
21.00 «Главный эфир».
22.10 «Личное пространство». Сериал.

Беларусь 2

07.00 «Машкины страшилки». Мультсериал.
07.20 «Три золотых волоса». Х/ф.
08.50, 19.50 «Тэлебарометр».
08.55 «Чип и Дейл спешат на помощь». Мультсериал.
09.40 «Мир наизнанку. Непал».
10.40 «ЖаннаПожени».
11.40 «Любовь от всех болезней». Х/ф.
13.25 «Трансформеры: последний рыцарь». Х/ф.
15.55 «Папа попал».
17.40 «Битва экстрасенсов. 18-й сезон».
20.25 «Обмен женами – 2».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Третий лишний».
23.00 «Сыграй меня, если сможешь».
23.35 «Орел и решка. Кругосветка».

Беларусь 3

07.35 «Размаўляем па-беларуску».
08.00, 14.15, 20.15 «Навіны культуры».
08.15, 14.30, 20.30 «Гэты дзень».
08.20 Мультфільм.
08.30 «Асенні марафон». М/ф.
10.00 «Наперад у мінулае».
10.30 «Беларуская кухня».
10.55 «Нацыянальны хіт-парад».
11.50 «Самы апошні дзень». М/ф.
13.20 «Майстры і куміры».
14.35 «Душою дакрануцца да нябес…».
16.05 «Паўстанак». М/ф.
17.15 «Дзяржаўная граніца». Серыял.
19.35 «Арт-гісторыі».
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
21.05 «Двойчы народжаны». М/ф.
23.30 «Артэфакты».
22.55 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».

Беларусь 5

06.10 Смешанные единоборства.
08.15 Дзюдо. Чемпионат Беларуси.
10.20 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Эстафера. Женщины.
11.55 «Пит-стоп».
12.30 Теннис. Кубок Федерации. Превью.
13.00 Теннис. Кубок Федерации. Германия–Беларусь. Матчи одиночного разряда. Прямая трансляция.
17.00 Теннис. Кубок Федерации. Германия–Беларусь. Матч парного разряда. Прямая трансляция.
18.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Сити» – «Челси». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
20.55 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Масс-старт. Мужчины. Прямая трансляция.
21.55 Волейбол. Открытый чемпионат России. «Минчанка» – «Уралочка-НТМК».
23.50 Биатлон. Этап Кубка мира. Кэнмор. Масс-старт. Женщины. Прямая трансляция.
00.45 «Итоги недели».

ОНТ

07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Буль и Билл». Х/ф.
08.40 «Метеогид».
09.10 «Воскресная проповедь».
09.25 «Здоровье».
10.35 «Непутевые заметки».
11.15 «О чем молчал Вячеслав Тихонов».
12.15 «Слабая женщина». Х/ф.
16.20 «Три аккорда».
18.10 «Главная роль».
20.00 «Контуры».
21.05 «Я люблю своего мужа». Х/ф.
00.40 «Что? Где? Когда?». «Дети XXI века».

РТР-Беларусь

07.00 «Однажды и навсегда». Х/ф.
08.45 «Домработница». Х/ф.
10.30 «Смехопанорама».
11.00 «Вести».
11.20 «Сам себе режиссер».
12.15 «Утренняя почта».
13.00 «Когда все дома».
14.00 «Далекие близкие».
15.30 «Юмор! Юмор! Юмор!!!».
17.40, 21.45 «Вера». Сериал.
20.00 «Вести недели».
23.05 «Москва. Кремль. Путин».
23.55 «Воскресный вечер».

НТВ-Беларусь

06.00 «Астропрогноз».
06.05 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.40, 22.45 «Понять и обезвредить».
07.10 «Агент особого назначения». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «Устами младенца».
08.55 «Специальный репортаж».
09.15 «Кто в доме хозяин?».
10.25 «Первая передача».
11.00 «Чудо техники».
11.55 «Дачный ответ».
12.55 «НашПотребНадзор».
13.50 «Поедем, поедим!».
14.25 «Омут». Сериал.
16.25 «Следствие вели…».
18.05 «Новые русские сенсации».
19.00 «Итоги недели».
20.10 «Пес». Сериал.
23.15 «Даниил Гранин. Исповедь».

СТВ

06.00 «Живая тема».
07.35, 20.35 «Документальный спецпроект».
10.00 «Центральный регион».
10.30 «Документальный проект».
11.30, 13.40, 16.40 «Маршрут». Сериал.
13.30, 16.30 «24 часа».
19.30 «Неделя».
23.00 «Неделя спорта».
23.30 «Анекдот-шоу».
00.05 «Метод». Сериал.

Мир

06.00, 06.30, 07.35 Мультфильмы.
06.15 «Миллион вопросов о природе».
07.05 «Беларусь сегодня».
08.05 «Культ/Туризм».
08.55 «Еще дешевле».
09.25, 03.30 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00 «Новости».
10.15, 16.15, 19.30, 01.00 «Жить сначала». Сериал.
18.30, 00.00 «Вместе».
04.00 «Деревенский роман». Сериал.

Россия Культура

06.30 Мультфильм.
07.30 «Сита и Рама». Сериал.
09.45 «Обыкновенный концерт».
10.15 «Мы – грамотеи!».
10.55 «Отарова вдова». Х/ф.
12.15 «Письма из провинции».
12.45, 01.15 «Диалоги о животных».
13.30 «Маленькие секреты великих картин».
14.00 «Руслан и Людмила». Х/ф.
16.25 «Петр Капица. Опыт постижения свободы».
17.10 «Пешком…».
17.40 «Ближний круг Игоря Ясуловича».
18.35 «Романтика романса».
19.30 «Новости культуры».
20.10 «Старшая сестра». Х/ф.
21.45 «Белая студия».
22.25 «Елена». Х/ф.
00.15 Мэйсео Паркер на джазовом фестивале во Вьенне.
01.55 «Искатели».
02.40 Мультфильм для взрослых.

Белсат

07.00, 21.00, 23.40 «Аб'ектыў».
07.15 «ПраСвет».
07.50 «Ліс Леон». Мультсерыял.
08.00 «Прыгоды Ціўкі». Мультсерыял.
08.10 «Чацвёра вушэй у пералеску». Мультсерыял.
08.20 «Матыльда». Мультсерыял.
08.30 «Ранча «Піковая сямёрка». Серыял.
08.55 «Блакітная планета-2». Серыял.
09.50 «Загадкі беларускай гісторыі».
10.05 «Зона «Свабоды».
10.40 «Кожны з нас».
11.35 «Хай так TV».
12.05 «Вяскоўцы».
12.35, 23.55 «Belsat Music LIVE».
13.20, 00.45 «Ваенныя дзяўчаты». Серыял.
14.05 «Этнарыхтаванне». Серыял.
15.00 «Без заганы». М/ф.
16.50 «Таямніца возера». Серыял.
17.35 «Генезіс 2.0». Д/ф.
19.30 «Эксперт».
19.55 «Невядомая Беларусь»: «Мы жылі ў гета». Д/ф.
20.35 «Мова нанова»: «Генетыка».
21.15 «Вечаровы шпіль».
21.30 «Размаляваны вэлюм». М/ф.
01.30 «Прыват»: «Зоры з асаблівым святлом».

ВАНДРОЎКА

Святая Зямля – зямля Ісуса

Кожны вернік марыць пабываць на біблейскай зямлі. Гэта месца, дзе Ісус нарадзіўся, выканаў сваё служэнне і прынёс сябе ў ахвяру.

Святая Зямля – частка тэрыторый сучаснай дзяржавы Ізраіль (да 1948 г. – Палесціны). Яна святыня трох сусветных рэлігій: іўдаізму, хрысціянства і ісламу. Межы Святой зямлі працягнуліся з захаду ад узбярэжжа Міжземнага мора да пустынь Іарданіі і ад Галілеі на поўначы да паўднёвых ускрайкаў Сінайскага паўвострава.

Святая Зямля – гэта месца сустрэчы чалавека з Богам, пачатак гісторыі хрысціянства: Аўраама, Ісака, Якава, святых прарокаў – Ісаі, Іллі і многіх іншых. Святая зямля – гэта радзіма Ісуса Хрыста, месца, дзе ён прапаведаваў, тварыў цуды, прыняў пакуты і, укрыжаваны, прыняў смерць. Там жа адбылося і Уваскрасенне Хрыстова, Ушэсце Госпада на нябёсы, Спасланне Святога Духу…

Гэта зямля абяцаная, зямля, куды здаўна імкнуліся людзі з розных краін.

Зараз кожны жадаючы можа наведаць Святую Зямлю і самастойна «дакрануцца да Святога Пісання», а *Piligrymka.by* дапаможа вам у гэтым.

Вас чакаюць дасканала распрацаваныя паломніцкія туры на Святую Зямлю, прамы пералёт з Мінска ў Тэль-Авіў, суправаджэнне групы святаром і дыпламаваным гідам, малітва, насычаныя экскурсіі, двухразовае харчаванне, начлегі ў гатэлях.

Сотні паломнікаў з Беларусі наведалі з намі Ізраіль за апошнія некалькі гадоў, сумясцілі духоўнае ўзбагачэнне з адпачынкам і культурна-пазнавальнай праграмай.

У гэтым годзе лепшыя прапановы ад Piligrymka.by:

з 24 па 31 сакавіка на 7 начэй. Папярэдні кошт: ***1949 рублёў***;
з 23 па 30 красавіка на 7 начэй. Папярэдні кошт: ***1949 рублёў***;
з 12 па 19 мая на 7 начэй. Папярэдні кошт: ***1949 рублёў***;
з 25 жніўня па 5 верасня на 11 начэй з адпачынкам на моры. Папярэдні кошт: ***2570 рублёў***;
з 25 жніўня па 1 верасня на 7 начэй. Папярэдні кошт: ***1949 рублёў***;
з 3 па 10 кастрычніка на 7 начэй. Папярэдні кошт: ***1949 рублёў***;
з 3 па 14 кастрычніка на 11 начэй з адпачынкам на моры. Папярэдні кошт: ***2570 рублёў***.

Акрамя пілігрымак на Святую Зямлю наша парафія таксама прапануе паломніцтвы да шматлікіх святынь Еўропы: Фаціма, Люрд, Ватыкан, Банэ, Кёльн, Санцьяга-дэ-Кампастэла, Падуя, Ліхень, Чэнстахова і іншыя.

У 2019 годзе мы з радасцю запрашаем вас у наступныя пілігрымкі:

Нідэрланды і Бельгія. Санктуарый Маці Божай у Банэ, Бельгія – 8 дзён.
Мінск – Слубіцэ –Берлін – Банэ – Брусель – Гент / Бруге– Амстэрдам – Ліхень – Мінск.
Час: ***5–12 красавіка 2019 года***.

Пілігрымкі да месца пахавання Св.Язафата Кунцэвіча ў Рым і Ватыкан – 9 дзён.
Мінск – Чэнстахова – Вена – Рым/Ватыкан – Венецыя – Мінск.
Час: ***4–12 мая 2019 года*** і ***9–17 верасня 2019 года.***

Пілігрымка ў Люрд (Францыя). Марыйны санктуарый – 12 дзён.
Мінск – Ліхень – Кёльн – Парыж – Люрд / Люрд – Авіньён – Падуя – Прага – Мінск.
Час: ***19–30 мая 2019 года.***

Пілігрымка на Мальту «Слядамі апостала Паўла». Адпачынак на моры.
Час: ***1–10 чэрвеня 2019 года***.

Пілігрымка ў краіну славутых святых – Св. Мікалай Цудатворца (Николай Угодник), Св. падрэ Піа, Св. Францішак, Св. Антоні Падуанскі. Італія – 11 дзён.
Мінск – Чэнстахова – Вена – Рым / Ватыкан – Бары – Сан Джавані Ратонда – Асізі – Падуя – Брацiслава – Мінск.
Час: ***17–27 чэрвеня 2019 года.***

Пілігрымка ў Меджугор'е (Боснія і Герцагавіна) – 12 дзён.
Мінск – Кракаў – Брацiслава – Загрэб – Меджугор'е – Дуброўнік – Брацiслава (начлег) – Мінск.
Час: ***7–18ліпеня 2019 года.***

Пілігрымка да базілікі Св. Антонія. Падуя, Італія. З адпачынкам на моры – 11 дзён.
Мінск – Кракаў – Вена – Рыміні / Рыміні (Сан-Марына) – Падуя – Венецыя – Мінск.
Час: ***21–31 ліпеня 2019 года***.

Хрысціянская Арменія і Грузія. Адпачынак на моры – 9 дзён.
Час: ***2–12 жніўня 2019 года***.

Пілігрымка па слядах Святых Кірыла і Мяфодзія – 8 дзён.
Мінск – Кракаў – Велеград – Брацiслава – Вена – Будапешт – Прага – Мінск.
Час: ***13–20 жніўня 2019 года***.

Пілігрымка да месца аб'яўлення Маці Божай у Фаціме (Партугалія) – 16 дзён.
Мінск – Ліхень – Кёльн – Парыж – Люрд – Санцьяга дэ Кампастэла – Фаціма / Фаціма (Лісабон) – Барселона – Падуя – Чэнстахова – Мінск.
Час: ***30 верасня – 15 кастрычніка 2019 года***.

Калядны кірмаш. Хрысціянскія традыцыі – 7 дзён.
Кракаў – Брацiслава – Прага – Дрэздэн – Вроцлаў.
Час: ***9–15 снежня 2019 года***.

PILIGRYMKA.BY

Пілігрымкі не маюць камерцыйных мэт. Пададзеныя кошты прыкладныя і з'яўляюцца вашымі ахвяраваннямі. Больш падрабязна з праграмамі пілігрымак можна пазнаёміцца на нашым сайце ***www.piligrymka.by***, а таксама па наступных тэлефонах:

Velcom (29) 602-00-98, МТС (29) 708-00-78.

Даведка пра арганізатараў пілігрымак. Рымска-каталіцкая парафія Св. Я.Кунцэвіча ў г.п.Расоны з'яўляецца афіцыйным арганізатарам паломніцкіх аўтобусных тураў па святых месцах Еўропы і авіятураў у Ізраіль на Святую Зямлю. Досвед працы ў арганізацыі пілігрымак –10 гадоў. Сваіх прадстаўнікоў мае ў Мінску, Віцебску, Полацку і іншых гарадах Беларусі.

Сёння мы можам прапанаваць больш за дзясятак цалкам прапрацаваных маршрутаў па святых месцах: паломніцтвы ў Ізраіль, пілігрымкі да Маці Божай у Люрд (Францыя) і ў Фаціму (Партугалія), да труны Св. апостала Якава ў Санцьяга-дэ-Кампастэла (Іспанія), па месцах місійных вандровак Св. апостала Паўла (Мальта), па слядах Св. Кірыла і Мяфодзія (Чэхія), у Рым і Ватыкан да месца пахавання Св. Я.Кунцэвіча (Польшча, Аўстрыя, Італія). Арганізатары пілігрымак не маюць камерцыйных мэт. З усімі маршрутамі пілігрымак можна азнаёміцца на афіцыйным сайце парафіі www.piligrymka.by.

Прыход Святога Язафата Кунцэвіча Віцебскай Епархіі Рымска-каталіцкай царквы ў РБ. УНП 300807447.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71. Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 19009

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 31.01.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 060 экз. Заказ № 521.